

1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

Levélcím: 1391 Budapest 62. Pf. 211

Telefon: (06-1) 472-8865, Fax: (06-1) 472-8860

Ügyszám: Vj/99/2011

Iktatószám: Vj/99-58/2011

Betekinthető!
Üzleti titkot nem tartalmaz!

A Gazdasági Versenyhivatal eljáró versenytanácsa a Dr. Sz. I. Ügyvédi Iroda által képviselt **Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.** (1087 Budapest, Asztalos Sándor u. 4.) ellen gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmának feltételezett megsértése miatt indult versenyfelügyeleti eljárásban meghozta az alábbi

végzést.

Az eljáró versenytanács a versenyfelügyeleti eljárás egyidejű megszüntetésével kötelezi a **Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.-t** (a továbbiakban: FCSM, eljárás alá vont vagy Társaság) az általa tett, alábbiak szerinti vállalások teljesítésére:

- (i) az FCSM – mindaddig, amíg jogszabály, vagy az arra illetékes hatóság másként nem rendelkezik – az alábbi számítási módot alkalmazza a lakáscélú beruházások víziközmű fejlesztési hozzájárulás számításánál, az igénybevétel mértékét reprezentáló vízigény meghatározása során, az eljáró versenytanács kötelezettségvállalás teljesítésére kötelező határozatának jogerőre emelkedésének a napjától

lakás méret	átlagos lakószám	átlagos vízfogyasztás	kapacitás szorzószám*	vízigény m ³ /nap
- 39 m ²	1,58	0,2212	1,2	0,27
40-59 m ²	1,885	0,2639	1,2	0,32
60-99 m ²	2,395	0,3353	1,2	0,40
100 m ² -	3.04	0,4256	1,2	0,51

átlagos vízigény 0,14 m³/nap/fő,

*átlagot meghaladó napi maximum kapacitás biztosítása érdekében

- (ii) Az FCSM továbbá kötelezettséget vállal arra, hogy – mindaddig, amíg jogszabály, vagy az arra illetékes hatóság másként nem rendelkezik – a lakáscélú beruházások esetén jelenleg egységárként alkalmazott víziközmű fejlesztési hozzájárulás mértékét a jövőben megemelni nem fogja.
- (iii) Amennyiben a Fővárosi Vízművek Zrt.-vel (továbbiakban: FVM) szemben folyamatban lévő versenyfelügyeleti eljárásban a FVM által tett kötelezettségvállaló nyilatkozatban meghatározott vízigény (m³/nap) kedvezőbb, mint a jelen kötelezettségvállaló nyilatkozat 1./ pontjában meghatározott vízigény (m³/nap) és az eljáró versenytanács jogerős döntésében a FVM által tett kötelezettségvállalást jóváhagyja – és azt előnyösebbnek tartja a FCSM által tett kötelezettségvállaló nyilatkozatnál –, úgy ebben az esetben a FCSM kötelezettséget vállal arra, hogy a FVM által tett

kötelezettségvállalásban foglalt vízigényt (m^3/nap) fogja alkalmazni a lakáscélú beruházások víziközmű fejlesztési hozzájárulás számításánál, az igénybevétel mértékét reprezentáló vízigény meghatározása során a kötelezettségvállalás teljesítésére kötelező döntés jogerőre emelkedésnek napjától mindaddig, amíg jogszabály, vagy az arra illetékes hatóság másként nem rendelkezik.

A végzéssel szemben a közléstől számított 8 napon belül a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtott vagy ajánlott küldeményként postára adott, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz címzett jogorvoslati kérelemmel lehet élni.

INDOKOLÁS

I.

Az eljárás tárgya

1. A Gazdasági Versenyhivatalhoz (a továbbiakban: GVH) a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 43/H. §-ának (1) bekezdése szerinti bejelentés érkezett, amely szerint a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. (a továbbiakban: eljárás alá vont vagy FCSM) a Tpv. 21. §-ának a) pontjába ütközően visszaél gazdasági erőfölényével a közműfejlesztési hozzájárulás megállapításakor. A bejelentő állítása szerint az FCSM a hozzájárulás összegének megállapításakor irreálisan magas összeget szabott meg, a hozzájárulás mértékét néhány nap leforgása alatt több alkalommal növelte és nem tájékoztatta a bejelentőt arról, hogy milyen kritériumokra alapozza számítását. A bejelentő továbbá sérelmezi, hogy nem készült olyan számítás, ami igazolhatná, hogy a hozzájárulás a szükséges fejlesztések arányos része. Szintén nem tartja megalapozottnak, hogy a lakásnagyság tekintetében 40 m^2 -nél húzza meg a határt a szennyvízkibocsátás meghatározásakor az FCSM. A bejelentő sérelmezte továbbá, hogy a Fővárosi Vízművek Zrt. részére is kell közműfejlesztési hozzájárulást fizetni, így kétszer fizet ugyanazért a szolgáltatásért.
2. A bejelentés kapcsán a GVH B/0748-005/2011. számú végzésével megállapította, hogy a bejelentésben foglalt adatok és a bejelentés alapján lefolytatott eljárásban beszerzett adatok alapján versenyfelügyeleti eljárás indításának feltételei nem állnak fenn.
3. A Fővárosi Bíróság 2011. november 21-én hozott, a GVH-hoz 2011. november 28-án érkezett 3.Kpk.45.845/2011/2 számú végzésével a GVH B/0748-005/2011. számú végzését hatályon kívül helyezte és a GVH-t a vizsgálat 30 napon belül történő elrendelésére kötelezte.
4. A Fővárosi Bíróság indokolása szerint a GVH az FCSM által 2002. évben elvégzett költségkalkulációt vette alapul, elfogadva azt automatikusan helyesnek és megalapozottnak, holott a költségkalkuláció számadatait, részletes összetétele nem tekinthető köztudomású tényeknek. A GVH semmiféle előzetes vizsgálatot nem végzett arra vonatkozóan, hogy ez a költségkalkuláció milyen módon, milyen számításokkal került kialakításra, illetve a költségek és egyéb szempontok milyen módon és mértékben befolyásolhatják az így kialakított árat. Azt, hogy az FCSM által kialakított költségstruktúra mennyiben felel meg az arányosság követelményének, illetve nem visszaélésszerű semmilyen adat, tény nem támasztotta alá. A Fővárosi Bíróság szerint e körben nem tekinthető bizonyítéknak vagy az adott körülményt kielégítő méretékben valószínűsítő információnak önmagában az FCSM nyilatkozata, az árképzést befolyásoló szempontok felsorolása, anélkül, hogy azok tartalmát, számszerűségét kifejtené. Önmagában nem teszi a díjképzést jogszerűvé az, hogy évente a

KSH adatai alapján kerül sor a korrekcióra, mivel ha a kiindulási alapul szolgáló számítás helytelen, akkor értelemszerűen minden azt követő módosítás is az lesz. A GVH arra nézve sem folytatott vizsgálatot, hogy a 40 m²-es lakásnagysághoz igazodó különbségtétel mennyiben felel meg a realitásoknak, illetve az ésszerűség követelményeinek. A Fővárosi Bíróság rögzítette, hogy az előzetes eljárás megállapításainak, következtetéseinek is okszerűnek, tényeken alapulónak kell lennie. Egyébiránt a Fővárosi Bíróság szerint a GVH megállapításai helytállóak voltak, így az is, hogy a kétszeres díjfizetés nem áll fenn.

5. Ezt követően GVH annak vizsgálatára indított 2011. december 16-án versenyfelügyeleti eljárást, hogy az FCSM 2006. december 16. és 2011. december 16. között visszaélt-e gazdasági erőfölényével a közműfejlesztési hozzájárulás megállapításakor, és ezzel a Tptv. 21. §-ának a) pontjaiban foglalt tényállás megvalósításával megsértette-e a Tptv. 21. §-ában előírt tilalmat.

A. TÉNYÁLLÁS

II. Az eljárás alá vont

6. Az eljárás alá vont fő tevékenysége a főváros területén keletkező szenny- és csapadékvíz befogadóba történő elvezetése és tisztítása.
7. Az FCSM a Budapest Fővárosi Önkormányzat, a Berlinwasser Holding AG, a Veolia Environnement SA, a Csatorna Üzemeltetési Holding Zrt., valamint 3 kisbefektető tulajdonában áll. Az FCSM-ben Budapest Főváros Önkormányzatának szavazati joga meghaladja az 50%-ot.
8. Az FCSM leányvállalatai a Nagykovácsi Víziközmű Üzemeltető és Szolgáltató Kft., a TÖRSVÍZ Csatornamű Üzemeltető és Szolgáltató Kft. (Budaörs), az Érd és Térsége Víziközmű Kft., az FCSM Mélyépítő Kft., valamint az AquaZala Közszolgáltató Koncessziós Kft.
9. Az értékesítés nettó árbevétele 2011-ben 39 412 millió, 2012-ben 40 069 millió, 2013-ban 39 048 millió Ft volt.¹
10. Az elmúlt években nem folyt versenyfelügyeleti eljárás az FCSM-mel szemben a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmának feltételezett megsértése miatt.

III. A víziközmű-fejlesztési hozzájárulás jogszabályi háttere

11. A víziközmű-fejlesztési hozzájárulás bevezetésére a fővárosban 1977-ben került sor a 26/1975. (X.30.) számú Miniszter Tanácsi (MT) rendelet alapján. A versenyfelügyeleti eljárás megindításának időpontjában az MT rendeletet hatályon kívül helyező, a közműves ivóvízellátásról és közműves szennyvízelvezetésről szóló 38/1995 (IV. 5.) kormányrendelet szabályozta a hozzájárulás beszedését, mértékének meghatározását és felhasználási körét 2013. február 28-ig.

¹<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/kereses-Display.aspx?b=9DIZRuOQw0wL8vWtF29Hwg%3d%3d&o=5tIKxnIDD%2fwk%2fftWDP5EAw%3d%3d&so=1>

12. A rendelet 4. §-ának (2) bekezdése szerint [a 37/1999. (II. 26.) Korm. rendeletben rögzített módosítás alapján] a hozzájárulás mértéke az igényelt szolgáltatáshoz szükséges fejlesztés költségeinek arányos része.
13. A jogszabály által meghatározott kereteken belül a hozzájárulás mértékének megállapítási jogát az FCSM gyakorolja. A víziközmű-szolgáltatásról 2011. évi CCIX. törvény 2. §-ának 21. pontja meghatározza a víziközmű-fejlesztés tartalmát, mely szerint víziközmű-fejlesztés a víziközműre irányuló olyan beruházási vagy felújítási tevékenység, mely célja szerint új víziközmű létesítését, a meglévő víziközmű bővítését, rekonstrukcióját és pótlását is magába foglalhatja.
14. A törvény víziközmű-fejlesztési hozzájárulásra vonatkozó hatályos rendelkezései (69., 71-72. §), illetve a 2013. március 1-jétől hatályos, a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II. 27.) Kormányrendelet 90. §-ának (1)-(4) bekezdései tartalmilag a 38/1995. (IV. 5.) Kormányrendelettel azonos módon szabályozzák a hozzájárulást, a kiegészítő rendelkezések nem érintik a versenyfelügyeleti eljárás tárgyát. A hozzájárulás mértékének meghatározására egyetlen mondat vonatkozik, mely szerint a hozzájárulás mértéke az igényelt szolgáltatáshoz szükséges fejlesztés költségeinek arányos része, ugyanakkor arra vonatkozóan, hogy mit kell a szolgáltatáshoz szükséges fejlesztésnek tekinteni, illetve hogyan kell ennek költséget megállapítani és arányosítani, konkrét jogszabályi rendelkezés nincs.
15. A törvény 2015. január 1-jén hatályba lépő 70. §-a a Magyar Energia és Közmű Szabályozási Hivatal hatáskörébe utalja a hozzájárulás megállapításának jogát:
16. A 70. § (1) alapján a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás mértékét a Hivatal határozatban állapítja meg. A víziközmű-fejlesztési hozzájárulás megállapításakor rendelkezni kell arról, hogy a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás mikor lép hatályba, e rendelkezésnek visszamenőleges hatálya nem lehet. A (2) bekezdés alapján a víziközmű-fejlesztési hozzájárulást úgy kell meghatározni, hogy az igények befolyásolásán keresztül segítse elő a legkisebb költség elvének érvényesülését, valamint vegye figyelembe a víziközmű-rendszerbe később bekötött felhasználók bekötésének hatásaiból származó előnyöket.
17. A (2) bekezdéshez kapcsolódó indokolás szerint a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás egyfajta átalány formájában történő hozzájárulás a víziközmű-rendszer beruházási költségeihez, melynek mértéke az igénybevétel mértékéhez igazodik. A hozzájárulásban nem csak a meglévő vagy megépítendő rendszer adott felhasználó érdekében felmerülő fejlesztésének finanszírozási igénye fejeződik ki, hanem átalány jelleggel tartalmazza a már megépült rendszer korábbi beruházásához történő utólagos hozzájárulást is, hiszen egy új felhasználási hely víziközmű-rendszerre történő rácsatlakozása olyan szabad kapacitások igénybevételét is jelenti, melyek létrehozásához az új felhasználó korábban nem járult hozzá, s azokat mások finanszírozták meg helyette is, holott a beruházás előnyeiből már ő is részesül. A közműfejlesztési hozzájárulás alapjául szolgáló helyes közgazdasági modell érvényesítése érdekében – az indokolás szövege szerint – a jelenlegi szabályozás módosítása indokolt.
18. Az indokolás alapján tehát az „igényelt szolgáltatáshoz szükséges fejlesztés” kifejezés alatt a már megépült rendszer korábbi beruházásai értendők, és nem a csatlakozás, ill. a többlet vízigény kiszolgálása érdekében a jövőben megvalósítandó fejlesztések. Az „arányos része” fordulat értelmezése az indokolás alapján az, hogy a hozzájárulás mértéke az igénybevétel mértékéhez igazodik.

IV.

A hozzájárulás mértékének meghatározása az eljárás alá vont által

19. A víziközmű-fejlesztési hozzájárulás mértékének megállapítása az eljárás alá vont nyilatkozata szerint „az összegyűjtés és elvezetés elemeknél a komplett hálózatot kell tekintetbe venni, amelyre a rákötés történik, tehát ide sorolhatók a példaként a következő fejlesztések: meglévő hálózat-szakaszok folyamatos rekonstrukciója, technológiai fejlesztések a beépítendő anyagok tekintetében, hálózat-szakaszok kapacitásának növelése. A tisztítási fogalmi elemmel kapcsolatban fejlesztésnek tekinthetők a következők: kapacitásnövelés, újabb, korszerűbb technológiák, eljárások, környezetbarát módszerek, biológiai tisztító kapacitás, tápanyag eltávolítás, stb.
20. A hozzájárulás mértékének megállapítása a fenti elvek szerint a teljes hálózat fejlesztési igényét vette alapul, és az 1 m³/nap szennyvíz elvezetéséhez szükséges beruházások átlagos költsége alapján történt. A fizetési kötelezettség az igényelt szennyvízkontingens (becsült napi vízfogyasztás²) és az 1 m³/nap értékre meghatározott egységár szorzataként adódik, így reflektál a kormányrendeletben meghatározott arányossági elvárásra.
21. A fentiek figyelembevételével az eljárás alá vont az alábbi képlet alapján számolja ki vízi közműfejlesztési hozzájárulás mértékét:

$$\text{vízi közműfejlesztési hozzájárulás} = \text{vízigény} \times \text{az egy fogyasztási egységre eső hozzájárulás}$$

22. A továbbiakban a fenti képlet alapján először az FCSM által alkalmazott vízigény, majd az egységár meghatározásának módszertanát ismertetjük, majd egyrészről az eljárás alá vont hivatkozása, másrészről az értékelés egyik alapjaként ismertetjük a más szolgáltatók gyakorlatát.

V.

A napi vízigény meghatározása

23. A napi vízigény meghatározása új területhasznosítás esetén számítással igazolt szennyvízelvezetési igény alapján történik, kivéve lakáscélú beruházások esetében, ahol 40 m² alapterületig 0,35 m³/nap, azt meghaladó alapterületnél 0,6 m³/nap igényt vesz figyelembe az FCSM. A kis és nagy lakások vízfogyasztásának megkülönböztetése a 2003. november 20-án kelt, 13/2003 Vezérigazgatói intézkedésben jelent meg első alkalommal, azt megelőzően lakásonként egységesen 0,6 m³/nap vízigénnyel számolt a társaság. A vízigény-számítás gyakorlata azóta nem változott.³
24. Az FCSM nyilatkozata⁴ szerint a vízigény becslésekor a biztonságos üzemeltetés érdekében a vízfogyasztási maximumot kell figyelembe venni, hiszen egy ingatlanon belül akár rövidtávon belül is változhat a lakók száma, illetve a vízvételi szokások is. Az átlaggal való számolás nyilatkozata szerint az üzembiztonságot veszélyeztetné.⁵ A lakások napi vízigényének meghatározásakor az egy főre eső napi vízigény rendeletekben, műszaki irányelvekben és szakértői tanulmányokban megjelölt értékét, valamint a lakás jogszabályi

² Egyedi szennyvíz mérés hiányában a csatornadíj megállapítás esetében is a vízfogyasztás alapján történik a számlázott szennyvízmennyiség meghatározása. (Vj/99-011/2011. sz. irat 8. pont)

³ Vj/99-036/2011. sz. irat 2.a. pontja

⁴ Vj/99-004/2011. sz. irat 8. pont

⁵ Vj/99-036/2011. sz. irat 2. c. pont

definícióját, illetve a Budapest IX. és XIII. kerületi önkormányzatok által alkalmazott, szobaszám alapján meghatározott víz és csatornahasználati normatívákat vette figyelembe.

25. Az egy főre eső napi vízigény meghatározásánál az alábbi forrásokra hivatkozott az eljárás alá vont:

- Az ÖKO Zrt. által vezetett konzorcium „Vízgyűjtő – gazdálkodási tervek készítése” c. zárótanulmány⁶ (18. oldal) szerint Budapest esetében a 2004-ben érvényes 0,175 m³/fő/nap átlagos vízfogyasztás 2015-ig várhatóan nem fog növekedni.
- Az MI-10-158-1/1992 sz. KHVM által közzétett műszaki irányelv⁷ (3.1.2. pontja) szerint a lakáshasználattal összefüggő vízigény 0,15-0,3 m³/fő/nap.
- A 8/2000. (X.18) KöVim rendelet és a 4/1995. (II.13.) Föv. Kgy. rendelet szerint felszereltségtől függően 0,12-0,18 m³/fő/nap vízfogyasztás vehető figyelembe.
- Az MSZ EN 752-4:2000 Magyar szabvány B melléklete⁸ 0,12-0,4 m³/fő/nap között mutatja be az európai szabványokat.
- Budapest XIII. kerület csatornázása, elfogadott elvi vízjogi engedélyezési terve (Tsz.: 23.05.303/2369) Budapest egészére egységesen 0,17 m³/fő/nap fajlagos szennyvízmennyiséggel számol, a műszaki méretezéshez a maximális 0,19-0,23 m³/fő/nap értékből indul ki.

VI.

Az egységár meghatározásának módszertana

26. Az egy fogyasztási egységre eső hozzájárulás (egységár) meghatározásának alapja már az 1975-1976. években kidolgozott metodika szerint is három tényező, a fajlagos csatornaberuházási költség, a közbülső átemelés és a végponti tisztítás értékének egyszeri meghatározása, majd ezek összegének inflációkövető emelése volt. A hozzájárulás mértéke azonban 1996 és 2002 között nem változott, ezért vált szükségessé annak egyszeri kiigazítása, mely a korábbi módszertan szerint történt. A 2000. évi adatokra támaszkodó, 2001. évben megállapított, 2002. január 1-jétől alkalmazott hozzájárulás meghatározásának menete a következő volt (az 1975-1976. években alkalmazott módszertannal egyező módon):⁹

- A fajlagos csatornaberuházási költség megállapítása egy folyóméter csatorna beruházási költsége (az éves csatorna szaporulat és annak beruházási költség alapján), a napi 1 m³ szennyvíz elvezetéséhez Budapesten szükséges átlagos csatornahossz (tényleges csatornahossz és az egy üzemnapra eső kiszámlázott vízmennyiség alapján). A fenti két tényező szorzata adta a csatornaberuházás fajlagos költségét.
- A közbülső átemelés fajlagos költségének megállapítása az átemelők bruttó értéke (1994. évi árakon) és a napi átemelő kapacitások alapján, indexálás az 1994. évről a 2000. évig halmozott építőipari árindex alapján történt.
- A végponti tisztítás fajlagos költségének megállapítása a tisztító és végponti telepek bruttó értéke (1994. évi árakon) és azok napi kapacitása alapján, valamint az indexálás az 1994. évről a 2000. évig halmozott építőipari árindex alapján történt.

⁶ Vj/99-004/2011. sz. irat 5. sz. melléklet

⁷ Vj/99-004/2011. sz. irat 6. sz. melléklet

⁸ Vj/99-004/2011. sz. irat 11. sz. melléklet

⁹ A számítás menetét mutatja be a Vj/99-004/2011. sz. irat 3. sz. melléklete.

VII.

A víziközmű-fejlesztési hozzájárulás mértékének alakulása

27. A fentiek szerint meghatározott vízigény és egységár szorzataként számított víziközmű-fejlesztési hozzájárulás összege 400 869 Ft/m³/nap volt, a társaság az ún. „megtérítési arányt” használta kerekítési célokra, és 400 000 Ft+Áfa/m³/nap-ban határozta a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás 2002-ben fizetendő összegét, illetve 50%-os kedvezményt vezetett be lakáscélú beruházások esetén (1996 és 2002 között 144 000 Ft volt a hozzájárulás mértéke). A megtérítési arány az eljárás alá vont nyilatkozata¹⁰ szerint azt a célt szolgálta, hogy a vezetőség figyelembe vegye az emelés realitását, a fizetőképességet, illetve a fejlesztési forrásigényt, és erre való tekintettel a kiszámított értékhez képest a jóváhagyott hozzájárulás rendre alacsonyabb volt.
28. Az FCSM a 2002. évi egyszeri jelentős áremelést követően 2006-ig az építőipar árindex két évvel korábbi értékével (a megállapítás idején elérhető legutolsó értékkel) növelte, azóta azonban csak egy alkalommal emelt árat. Mindezek alapján az alábbiak szerint alakult a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás mértéke 2002 és 2011 között:

Év	Teljes ár (Ft/m ³ /nap+Áfa)	50%-os ár (Ft m ³ /nap+Áfa)
2002	400 000	200 000
2003	440 400	220 200
2004	460 000	230 000
2005	486 400	243 200
2006	509 700	254 850
2007	509 700	254 850
2008	509 700	254 850
2009	509 700	254 850
2010	539 000	269 500
2011	539 000	269 500

1. táblázat: Az FCSM Zrt. által alkalmazott víziközmű-fejlesztési hozzájárulás mértéke¹¹

29. Az FCSM Zrt. a kiigazítást követően külső szakértőt bízott meg a hozzájárulás mértékének meghatározására irányuló szakértői tanulmány elkészítésével. A Főmterv Rt. tanulmánya¹² elsősorban a „települések címzett- és céltámogatással megvalósuló vízgazdálkodási célú, valamint a főváros és a megye jogú városok szennyvíz-elvezetési és szennyvíz-tisztítási beruházásainak 2000. évi fajlagos költségeiről” szóló KHVM közleményben foglaltak alapján foglalt állást.
30. A tanulmány megerősíti a jogszabály értelmezését, miszerint az egész csatornamű átlagos fejlesztési igényéből kell kiindulni, és nem az adott bekötéshez közvetlenül kapcsolható fejlesztési igényből, az arányosítás alapja pedig a kibocsátott vízmennyiség. A Főmterv az elvi módszertanhoz fűzött megjegyzései alapján négy változatban készítette el a csatornaberuházás fajlagos költségére vonatkozó saját becslését, melyek a fenti 1) b. pontban említett két tételben, a figyelembe vett napok számában (üzemnap helyett összes nap), és a vízmennyiségben (kiszámlázott helyett összes elvezetett) tértek el az FCSM Zrt.

¹⁰ Vj/99-004/2011. sz. irat 2. pont

¹¹ Vj/99-004/2011. sz. irat 2. sz. melléklete

¹² A Vj/99-004/2011. sz. irat 4. sz. melléklete.

módszertanától. Az egy fm csatorna beruházási költségét, illetve az átemelés és a végponti tisztítás fajlagos költségeit a KHVM közlemény alapján határozták meg. A négy változat alapján kapott összeg 300 840 Ft és 427 200 Ft között alakult. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy Főmterv jelentősen magasabb átemelési és tisztítási költségekkel számolt, mint az FCSM Zrt., amely a csatornaberuházás költségét becsülte lényegesen magasabbra, mint a Főmterv. A becsléseket a következő táblázat foglalja össze.

31.

	FCSM	Főmterv ¹³			
		1.	2.	3.	4.
Csatorna-beruházás	336 698	245 100	298 200	171 840	209 070
Közbülső átemelés	1 655	9 000	9 000	9 000	9 000
Végponti tisztítás	62 516	120 000	120 000	120 000	120 000
Összesen	400 869	374 100	427 200	300 840	338 070

2. táblázat: A csatornafejlesztés FCSM Zrt. és a Főmterv által becsült fajlagos költsége

32. A Főmterv végezetül javasolta, hogy a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás 400 000 Ft/m³/nap legyen, azonban meghatározott mennyiségeket meghaladó új igények esetén nyújtson növekvő kedvezményeket az FCSM Zrt. annak érdekében, hogy a jelentősebb szennyvíz-kibocsátású létesítmények beruházói számára ne legyen kedvezőbb önálló szennyvíztisztító üzem létesítése, és ezáltal biztosítsa hálózata megfelelő kihasználtságát. Az FCSM Zrt. a javasolt kedvezményrendszert nem vezette be.
33. Az eljárás megindulását követően 2012-ben, illetve 2013-ban az eljárás alá vont a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás korábbi mértékén nem változtatott, így az jelenleg is 539 000 Ft/m³/nap+Áfa.
34. 2011-ben a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás fizetési kötelezettséggel járó beruházások esetén a kötelezettek 60%-a, 2012-ben 58%-a részesült a lakáscélú beruházásra tekintettel 50%-os kedvezményben. Ezen beruházások esetén befolyt összes bevétel és az összes vízigény alapján az átlagosan fizetett összeg 2011-ben 300.753,- Ft/m³ + Áfa, 2012-ben 321.884,- Ft/m³ + Áfa volt. A korábbi évekre vonatkozóan az FCSM nem rendelkezik kimutatásokkal.¹⁴

VIII.

Más víziközmű-szolgáltatók gyakorlata

35. A szolgáltatók módszertanának olyan részletezettségű elemzése nem volt megvalósítható, mint az FCSM esetében történt, ezért csak általánosságban emelhető ki néhány jellemző.
36. A három nagyvárosi szolgáltató esetében a tulajdonos önkormányzat határozza meg a hozzájárulás összegét, emiatt a módszertanról a szolgáltatók nem tudtak információval szolgálni. (Mivíz Kft., Pécsi Vízmű Zrt., Szegedi Vízmű Zrt.)

¹³

1. változat: üzemnapok (300), kiszámlázott vízmennyiség (az FCSM Zrt.-vel megegyező)
 2. változat: összes nap (365), kiszámlázott vízmennyiség
 3. változat: üzemnapok (300), összes vízmennyiség (kiszámlázott és csapadék)
 4. változat: összes nap (365), összes vízmennyiség (kiszámlázott és csapadék)

¹⁴ Vj/99-036/2011. sz. irat 1. pont

37. Az ármeghatározó (regionális) szolgáltatók közül kettő használta kiindulópontként a különböző években kiadott KHVM, illetve KvVM közleményekben található fajlagos csatornaberuházási, átemelési és tisztítási költségeket, azonban végül az alacsony fizetőképességre tekintettel alacsonyabb összeget határoztak meg. (DMRV Zrt., ÉDV Zrt.)
38. Másik három esetben a beruházási vagy aktiváláskori érték, illetve annak jelenértéke alapján számoltak fajlagos költségeket. (DRV Zrt., Érv Zrt., Alföldvíz Zrt.)
39. Egy vállalkozás adatszolgáltatása olyan mértékben általános volt, hogy az alkalmazott módszertan nem ismerhető meg belőle. (TRV Zrt.)
40. Az érdemben nyilatkozó szolgáltatók többségében kapacitásarányosan határozták meg a fajlagos értékeket, egyedül az Alföldvíz Zrt. nyilatkozott úgy, hogy a naptári napra számolt átlagos vízmennyiség alapján számolt.
41. A folyó beruházási összegeket, valamint az alkalmazott képlet paramétereinek (pl. a hálózat mérete, vízigények) változását nem vették figyelembe, a hozzájárulás mértékét nem számolták minden évben újra, hanem évente maximum az építőipari árindex mértékével emeltek árat.
42. Egy esettől eltekintve a szolgáltatók egységes hozzájárulást határoztak meg a teljes szolgáltatási területre, tehát az igénylők egyfajta átlagos hozzájárulást fizettek. (DRV Zrt.).
43. A vízigény meghatározásának módjáról csak egy vállalkozás nyilatkozott, mely (egy előzetes becslést követően) a tényleges fogyasztás figyelembevételével állapítja meg a végleges értéket. (Mivíz Kft.)
44. Az általános, és sok szempontból hiányos ismertetések alapján tehát a szolgáltatók jelentős mértékben eltérő módszertan alapján határozták meg az egységárat. Egységes gyakorlatként egyrészt az emelhető ki, hogy a víziközmű rendszer csatlakozáskori értéke volt a kiindulópont, melyet vagy a minisztériumi közleményekben található fajlagos költségek alapján, vagy az aktiváláskori / könyv szerinti eszközérték, illetve azok jelenértéke alapján becsültek meg. A másik közös pont az volt, hogy ezt a becslést jellemzően csak egyszer végezték el, és az évenkénti ármeghatározás során elsősorban a fizetőképesség figyelembe vételével emeltek árat, legfeljebb az építőipari árindex mértékével. Utóbbi gyakorlat az FCSM-re is igaz volt, a kiindulópontként szolgáló számítás azonban annyiban eltért más szolgáltatókétól, hogy a szennyvízelvezetés beruházási költségeit saját fajlagos költségei alapján számolta. További összehasonlításra az eljárás alá vont vállalkozás kalkulációjának részletes értékelésekor kerül sor.
45. A következő táblázat azt mutatja be, hogy a megkeresett víziközmű-szolgáltatók milyen egységárat alkalmaztak 2005-ben, illetve 2011-ben, és ez milyen mértékben tért el az FCSM által az adott évben alkalmazott 486 400, illetve 539 000 Ft-os összegtől. A jelentős eltérések miatt – a könnyebb értelmezés érdekében – százalékos bemutatás helyett azt mutatja a táblázat, hogy az FCSM adott évi egységára hányszorosa a másik szolgáltató adott évi egységárának. Az árak összehasonlítása előtt ismét érdemes kiemelni, hogy a túlzó árazás megállapításához versenypiaci benchmarkok alkalmazása lenne megfelelő, míg ezek a vállalatok – az eljárás alá vonthoz hasonlóan – monopolistaként működnek.

Szolgáltató	Az egységár mértéke (Ft)		Eltérés (FCSM/alternatív)	
	2005	2011	2005	2011
Alföldvíz Zrt.	120 000	120 000	4,1	4,5
Dunántúli Regionális Vízmű Zrt.	96 000 - 272 000	120 000 - 334 000	5,1 - 1,8	4,5 - 1,6
Dunamenti Regionális Vízmű Zrt.	130 000	208 000	3,7	2,6
Északdunántúli Vízmű Zrt.	149 500	245 000	3,3	2,2
Északmagyarországi Regionális Vízművek Zrt.	263 500	382 000	1,8	1,4
Miskolci Vízmű Kft.	130 000	130 000	3,7	4,1
Pécsi Vízmű Zrt.	143 000 (2009)		3,6 (2009)	
Szegedi Vízmű Zrt.	104 000	141 000	4,7	3,8
Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt.	25 000	25 000	19,5	21,6

3. táblázat: Más víziközmű szolgáltatók által alkalmazott hozzájárulások értéke (Ft/m³/nap), és azok eltérése az FCSM által alkalmazott összegtől

46. Az FCSM az adatok alapján jellemzően háromszor-négyszer magasabb egységárat alkalmazott, mint más regionális és nagyvárosi szolgáltatók, a legkisebb mértékű különbség 40%-os, míg az extrém alacsony díjakat megállapító TRV Zrt.-hez képest kb. hússzoros a különbség. Az eltérés 2005 és 2011 között a kilenc esetből ötször csökkent, míg három esetben nőtt (Pécs esetében nem értékelhető), az áremelés tendenciája ez alapján nem tért el számottevően más szolgáltatók gyakorlatától.
47. Az eltérés mértéke még akkor is több mint kétszeres, ha figyelembe vesszük az FCSM által alkalmazott, a 33. pontban említett, 50 %-os engedményt; ami az ismerteteknek megfelelően a kötelezettek 58 és 60 %-át érintette.
48. A piaci szereplők véleménye szerint jelentős mértékben eltérhet két különböző szolgáltatási területen működő, és eltérő nagyságú vízszolgáltató üzemeltetési és fejlesztési költség szerkezete, és ez alapján a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás indokolt mértéke is. A fejlesztési költségeket befolyásoló legfontosabb tényezők között az alábbiakat sorolták fel:
- vízbázis helye, szállítási távolság, domborzat,
 - hálózat életkora, különböző nyomás-zónák száma,
 - fogyasztók sűrűsége, nagyfogyasztók száma,
 - beépítettség (burkolt felületek aránya, közművesítés szintje).
49. A tényezők közül egyedül a fogyasztók sűrűsége kapcsán merültek fel ellentétes érvek, mivel egyrészt a nagyobb sűrűség esetén rövidebb hálózattal több fogyasztó érhető el, ugyanakkor nagyon nagy sűrűség mellett jelentősen nagyobb kapacitású vezetékek lefektetése szükséges, melyek fajlagosan is drágábbak lehetnek. A szolgáltatók többsége információhiányra hivatkozva nem formált véleményt abban a kérdésben, hogy mindezek alapján milyen irányú és mértékű eltérés lehet indokolt az FCSM Zrt. esetében. Az Alföldvíz

Zrt. és az ÉDV Zrt. nyilatkozata szerint jelentős eltérések is indokoltak lehetnek, míg a Miskolci Vízmű Kft. szerint az eltérő jellemzők miatt feltételezhető, hogy Budapesten a hozzájárulás összege többszöröse a miskolcinak.

50. Az FCSM nyilatkozata¹⁵ szerint a vállalat által üzemeltetett hálózat hossza, műszaki összetettsége, méretezettsége, átmérője és a vízgyűjtő terület nagysága nagyságrendileg eltér az összes többi magyarországi településtől, vagy akár megyei jogú városoktól, így fejlesztési igénye is teljesen eltérő. Budapest csatornázottságának szabályozottsága az 1800-as évek közepére nyúlik vissza, így a hálózat korát tekintve is igen elöregedett, folyamatos és nagy összegű rekonstrukciós igénnyel rendelkezik, amelyhez Európai Unió támogatási források nem voltak igénybe vehetők. A fővárosi csatornahálózat jelenlegi átlagéletkora 42,8 év. A szennyvíz összegyűjtésén és elvezetésén túlmenően a csatornamű részét képezi és a mély zónák szennyvizeinek elvezetését, továbbítását segítő nagy mennyiségű átemelő telepek, illetve a szennyvíztisztító telepek.
51. Mindezekből következően – a társaság álláspontja szerint - mind a meglévő igen kiterjedt, nagy kapacitású, régen kialakult, műszakilag összetett csatornahálózat, mind az igen nagyszámú, egyre bővülő személyzetes és automata átemelő telepek, mind pedig a társaság által üzemeltetett két szennyvíztisztító telepen a tisztító kapacitás növelése, korszerűbb technológiák, eljárások, környezet-barát módszerek bevezetése (tápanyag-eltávolítás) folyamatosan új fejlesztéseket, pótlásokat, s a meglévő víziközművek rekonstrukcióját igénylik. Nyilatkozata szerint más víziközmű-szolgáltató által beszedett hozzájárulás mértékével való összehasonlításnál mindezeket a jelentős különbséget okozó tényezőket is figyelembe kell venni.
52. A szolgáltatók nyilatkozatai, valamint a fenti tényezők figyelembevételével tehát jelentős, akár többszörös eltérés is indokolt lehet a budapesti hálózat jellemzői miatt, mivel a budapesti hálózat életkora, a fogyasztók sűrűsége, a nagyfogyasztók száma és beépítettség szintje is kifejezetten magas. Azt azonban nem lehet megállapítani, hogy milyen mértékű (hányszoros) különbség lehet indokolt a szolgáltatási terület mérete és jellemzői miatt.

IX.

Az eljárás alá vont előadása

53. Az FCSM álláspontja szerint nem helytálló az a feltételezés, hogy gazdasági erőfölénnyel élne vissza a közcsatorna-hálózatra történő csatlakozási eljárásokban a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás összegének megállapítása, annak beszedése és felhasználása kapcsán. Véleménye szerint az adatszolgáltatásaiban bemutatott számítások, adatok alapján igazolható, hogy a napi 1 m³ szennyvíz összegyűjtéséhez, elvezetéséhez és tisztításához szükséges költségeket nem fedezi 100%-ban a megállapított víziközmű-fejlesztési hozzájárulás összege. Több évig nem élt az emelés lehetőségével, a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás több évnyi változatlanul hagyása után, 2011. évi emelésében sem visszamenőlegesen emelte a fejlesztési hozzájárulás összegét, továbbá a lakáscélú beruházások esetében történő víziközmű-fejlesztési hozzájárulás fizetése esetén méltányosságból – jogszabály által elő nem írt – 50%-os kedvezményt ad.
54. Az eljárás alá vont előadta, a napi vízigény meghatározása új területhasznosítás esetén lakáscélú beruházások kivételével számítással igazolt szennyvízelvezetési igény alapján történik, míg lakáscélú beruházások esetében az FCSM készít becslést. Az eljárás alá vont vállalkozás nyilatkozata¹⁶ szerint „lakáscélú beruházások esetén a beruházó nem tudja előre

¹⁵ Vj/99-036/2011. sz. irat 2. pont

¹⁶ Vj/99-041/2011. sz. irat 4. pont

az általa elkészített lakások majdani lakóinak számát, illetve annak változását, valamint a lakók vízfogyasztási szokásainak alakulását számítással igazoltan megmondani, erről nem lehetnek a jövőt illetően adatai”.

B. **AZ ELJÁRÓ VERSENYTANÁCS ELŐZETES ÁLLÁSPONTJA¹⁷ SZERINTI JOGI ÉRTÉKELÉS**

X. **A jogi keretek**

55. A fentebb ismertetett tényállásra a Tpv. rendelkezései alkalmazandók, tekintettel arra, hogy a Tpv. hatálya a Tpv. 1. §-ának (1) bekezdése alapján kiterjed a jogi személynek Magyarország területén tanúsított piaci magatartására. A IV., V. és VI. fejezetekben ismertetett tényállás alapján megállapítható, hogy a vizsgált magatartások tanúsítására a Budapesten került sor, s hatása elsősorban a Budapesten élő fogyasztók tekintetében érvényesülhetett, minek következtében a vizsgált piaci magatartásra a Tpv. hatálya vitathatatlanul kiterjed.
56. A Tpv. 14. §-a szerint
- „(1) Az érintett piacot a megállapodás tárgyát alkotó áru és a földrajzi terület figyelembevételével kell meghatározni.
 - (2) A megállapodás tárgyát alkotó árun túlmenően figyelembe kell venni az azt - a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel - ésszerűen helyettesítő árukat (keresleti helyettesíthetőség), továbbá a kínálati helyettesíthetőség szempontjait.
 - (3) Földrajzi terület az, amelyen kívül
 - a) a fogyasztó, illetve az üzletfél nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut beszerezni, vagy
 - b) az áru értékesítője nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut értékesíteni.”
57. A Tpv. 21. §-ának a) pontja szerint:
- „Tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélni, így különösen az üzleti kapcsolatokban - ideértve az általános szerződési feltételek alkalmazásának esetét is - tisztességtelenül vételi vagy eladási árakat megállapítani, vagy más módon indokolatlan előnyt kikötni, vagy hátrányos feltételek elfogadását kikényszeríteni.”
58. A Tpv. 22. §-ának (1) bekezdése alapján:
- „Gazdasági erőfölényben van az érintett piacon (14. §), aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie versenytársainak, szállítóinak és üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására.”
59. A Tpv. 22. §-ának (2) bekezdése szerint a gazdasági erőfölény megítéléséhez vizsgálni kell különösen
- a) azt, hogy az érintett piacra való belépés és az onnan történő kilépés milyen költségekkel és kockázattal jár, illetve, hogy milyen műszaki, gazdasági vagy jogi feltételek megvalósítását igényli;

¹⁷ Vj/99-47/2011.

b) a vállalkozás, illetve vállalkozáscsoport [15. § (2) bekezdés] vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetét, illetve annak alakulását;

c) az érintett piac szerkezetét, a piaci részesedések arányát, a piac résztvevőinek magatartását, valamint a vállalkozásnak, illetve vállalkozáscsoportnak a piac alakulására gyakorolt gazdasági befolyását.”A Tpvt. 67. (4) nem indítható vizsgálat - a jogorvoslati eljárás folytán megismételt eljárást ide nem értve -, ha az e törvény III. Fejezetének rendelkezéseibe ütköző magatartás esetén az elkövetés óta három év, IV-VI. Fejezetének rendelkezéseibe ütköző magatartás elkövetése óta öt év eltelt. Ha a jogsértő magatartás folyamatos, a határidő a magatartás abbahagyásakor kezdődik. Ha a jogsértő magatartás azzal valósul meg, hogy valamely helyzetet vagy állapotot nem szüntetnek meg, a határidő mindaddig nem kezdődik el, amíg ez a helyzet vagy állapot fennáll.

60. A Tpvt. 67. (4) nem indítható vizsgálat - a jogorvoslati eljárás folytán megismételt eljárást ide nem értve -, ha az e törvény III. Fejezetének rendelkezéseibe ütköző magatartás esetén az elkövetés óta három év, IV-VI. Fejezetének rendelkezéseibe ütköző magatartás elkövetése óta öt év eltelt. Ha a jogsértő magatartás folyamatos, a határidő a magatartás abbahagyásakor kezdődik. Ha a jogsértő magatartás azzal valósul meg, hogy valamely helyzetet vagy állapotot nem szüntetnek meg, a határidő mindaddig nem kezdődik el, amíg ez a helyzet vagy állapot fennáll.

XI.

Az érintett piac(ok) meghatározása

61. A Tpvt. 14. §-ára figyelemmel az érintett piacot a keresleti és a kínálati helyettesíthetőség szempontjai alapján kell meghatározni. Az érintett piac meghatározásáról szóló bizottsági közlemény szerint az érintett termékpiac mindazokat a termékeket és/vagy szolgáltatásokat magában foglalja, amelyeket a fogyasztók jellemzőik, áruk és rendeltetésük alapján egymással felcserélhetőnek vagy helyettesíthetőnek tartanak (keresleti helyettesítés).
62. Az érintett földrajzi piac azt a területet foglalja magában, ahol az érintett vállalkozások termékek vagy szolgáltatások kínálásával foglalkoznak, és ahol a versenyfeltételek kellően homogének.
63. Jelen versenyfelügyeleti eljárásban érintett piacnak a szennyvízelvezetési és tisztítási szolgáltatások tekintendők Budapest vonatkozásában, mivel a vizsgált magatartás főváros fogyasztóinak ellátásához kapcsolódik azáltal, hogy a szolgáltatás igénybevételének előfeltételét jelenti a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás megfizetése.

XII.

A gazdasági erőfölény vizsgálata

64. A Fővárosi Önkormányzat többségi tulajdonában álló FCSM a budapesti szennyvízelvezetési és tisztítási piac egyedüli szereplőjeként szolgáltat. A szolgáltatás jellegzetességei és a szolgáltatókra vonatkozó jogi szabályozás sajátosságai, valamint a tevékenység közüzemi jellege miatt egy adott földrajzi területen csupán egyetlen szennyvízelvezető- és tisztító szolgáltató tevékenykedik, az egyes szolgáltatók működési (szolgáltatási) területei között átfedés nincs. Ennek megfelelően az egyes szolgáltatóknak az szennyvízelvezetési és tisztítási szolgáltatást tekintve működési területükön jellemzően helyi monopóliumuk van.
65. Erre való tekintettel a Tpvt. 21. §-ában foglalt feltételrendszer egyik elemeként szereplő erőfölényes helyzet megállapítható.

XIII. A gazdasági erőfölénnyel való visszaélés vizsgálata

66. A versenyfelügyeleti eljárás az ügyindító végzésben foglaltaknak megfelelően a Tpv. 21. § a) pontja alapján került megindításra. A vizsgálat tárgyát az képezte, hogy az FCSM Zrt. által alkalmazott közműfejlesztési hozzájárulás (a vízigény és az egységár szorzata) túlzóan magas-e. A tilalom megsértésének tekinthető ugyanakkor az is, ha az eljárás alá vont vállalkozás indokolatlanul hátrányos feltételek elfogadását kényszeríti ki egyes igénybevevők számára.
67. A Versenytanács állandó és konzekvens jogalkalmazói gyakorlata¹⁸ keretében számos eljárásban hozott érdemi határozatában kifejtette, hogy az ár költségalapú vizsgálata során a felmerült és indokolt költségek ismerhetők el, azaz az árkialakítás során az indokoltan felmerülő költségek vehetők figyelembe jogszerűen. (Tisztességtelenül megállapítottnak (túlzottan magasnak) minősül az ár, ha meghaladja a vállalkozás gazdaságilag indokolt költségei és a befektetés adott szakmát jellemző kockázatával arányban álló hozam alapján adódó („tisztességes”) nyereség összegét¹⁹.
68. Ezt a gyakorlatot támasztja alá az Európai Bíróság a United Brands ügyben hozott ítélete, amely szerint túlzott mértékűnek tekinthető az olyan ár, mely nem áll ésszerű viszonyban a nyújtott szolgáltatás gazdasági értékével.²⁰ Annak megítélése, hogy mely esetekben nem áll arányban az ár a termék gazdasági értékével és tekinthető ezért túlzó mértékűnek, több módszer és megközelítésmód alapján történhet.
69. Az értékelés során az eljáró versenytanács többek között az úgynevezett benchmark (összehasonlító) módszert alkalmazta. A módszer alkalmazásának lényege, hogy a vizsgált hozzájárulás és az annak elemeit képező tételek (vízigény és egységár) nagyságának indokoltsága / vagy indokolatlansága meghatározhatóvá válik az összehasonlítás révén.
70. Összehasonlítási alap (benchmark) lehet például az eljárás alá vont vállalkozás által más termék vagy szolgáltatási piacon alkalmazott árszint²¹, vagy más földrajzi piacokon kialakult árszint²² vagy összehasonlíthatjuk a vizsgált árakat más azonos terméket értékesítő vagy szolgáltatást nyújtó vállalkozások költségeivel, valamint áraival²³.
71. Az összehasonlító módszer alkalmazása akkor indokolt, ha megfelelő viszonyítási alap áll rendelkezésre, így válik a vizsgált árszint értékelése az adott ügyben védhetővé. Jelen ügyben a vizsgálat ezek figyelembevételével alakított ki különböző benchmarkokat a vízigény, az egységár és a VFH vonatkozásában, amelyek kifejtésére az adott témakörön belül kerül sor.
72. Az eljáró versenytanács az értékelés keretében követi a tényállási részben alkalmazott sorrendet, nevezetesen azt, hogy a 21. pontban ismertetett képlet (vízi közműfejlesztési hozzájárulás = vízigény X egységár) alapján azok összetevőit, majd magát a hozzájárulás teljes összegét értékeli.

¹⁸ Lásd: Vj/3/2005., Vj/5/2005., Vj/27/2005., Vj/31/2005., Vj/68/2005., Vj/84/2005., Vj/190/2005., Vj/2/2006., Vj/4/2006., Vj/ 15/2006., Vj/16/2006., Vj/ 23/2006., Vj/25/2006., Vj/7/2007., Vj/119/2007.

¹⁹ A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának a Tpv.-vel kapcsolatos elvi jelentőségű döntései 2013 21.7. pont (Vj/175/1998)

²⁰ [EBHT 1978., 207.o.], [1978] 1 CMLR 429, 250. pont

²¹ Deutsche Post AG – Interception of cross-boarder mail ügy, HL L 331., 2001., 40.o., [2002] 4 CMLR 598.; Scandlines Sverige AB kontra Port of Helsingborg ügyben benyújtott panasz kapcsán született, a Bizottság 2004. július 23-i határozata, [2006] 4 CMLR 1224

²² Scandlines Sverige AB kontra Port of Helsingborg ügyben benyújtott panasz kapcsán született, a Bizottság 2004. július 23-i határozata, [2006] 4 CMLR 1224; 27/76. sz. ügy United Brands kontra Bizottság [EBHT 1978., 207.o.], [1978] 1 CMLR 429.

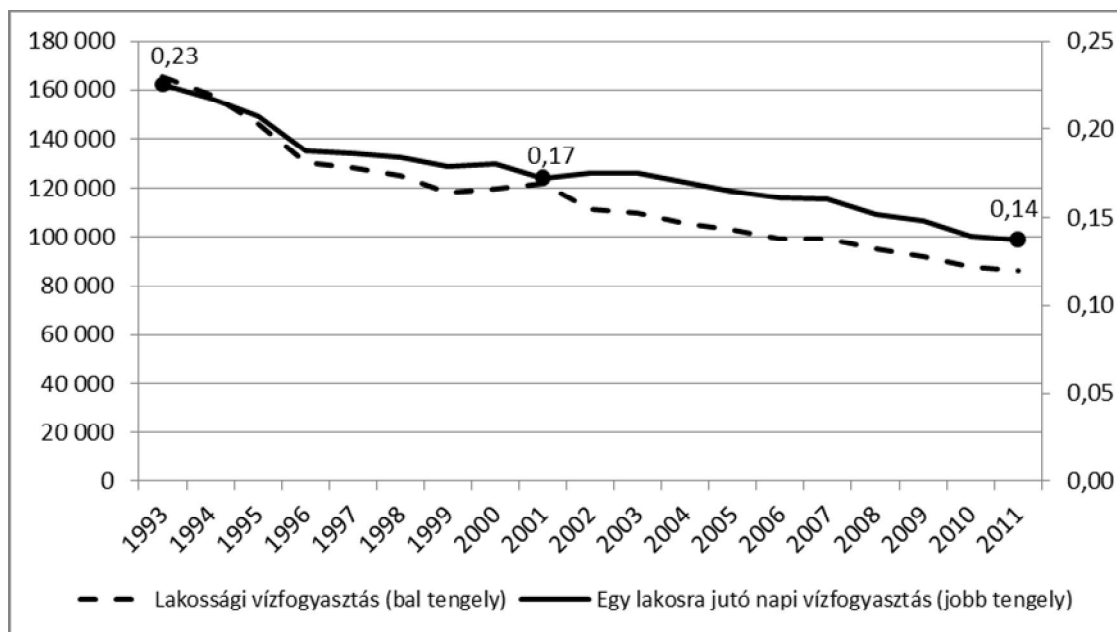
²³ 30/87. sz. ügy Corinne Bodson kontra Pompes Funébres [EBHT 1988. 2479.o.], [1998] 4 CMLR 984.

Az FCSM által meghatározott vízigény értékelése

73. A napi vízigény meghatározása új területhasznosítás esetén lakáscélú beruházások kivételével számítással igazolt szennyvízelvezetési igény alapján történik, míg lakáscélú beruházások esetében az FCSM Zrt. készít becslést. Az eljárás alá vont vállalkozás nyilatkozata²⁴ szerint „lakáscélú beruházások esetén a beruházó nem tudja előre az általa elkészített lakások majdani lakóinak számát, illetve annak változását, valamint a lakók vízfogyasztási szokásainak alakulását számítással igazoltan megmondani, erről nem lehetnek a jövőt illetően adatai”.
74. Tekintettel arra, hogy az eljárás alá vont vállalkozásnak így elsősorban a lakáscélú beruházások esetében megállapított vízigényre van ráhatása, illetve a bejelentő is erre vonatkozóan fogalmazta meg kifogásait, az eljárás csak a lakáscélú beruházások esetében alkalmazott vízigény becslési eljárás értékelésére terjed ki. A vizsgálat tehát ellenkező tartalmú információ hiányában feltételezi, hogy a nem lakáscélú beruházások esetén a számítással igazolt vízigény megfelelően kerül meghatározásra.
75. Az FCSM Zrt. vízigény-meghatározási módszertanának legfontosabb eleme az, hogy 40 m²-nél nagyobb lakások esetében csaknem kétszeresére emelkedik a megállapított kontingens, afelett azonban nem nő tovább, így egy 41 m²-es és egy 150 m²-es lakás esetében azonos mértékű hozzájárulást kell fizetni. Ez a gyakorlat természetesen a kevéssel 40 m² feletti lakások építetői számára lehet különösen hátrányos, ugyanakkor a kétlépcsős árazási séma esetleges relatív aránytalanságai mellett vizsgálendő az is, hogy a meghatározott kontingensek abszolút mértéküket tekintve indokolhatók-e az adott ingatlanok esetében.
76. A lakások vízfogyasztása alapvetően a lakók számától függ, de a lakások felszereltsége (van-e mosógép, mosogatógép, medence, stb.) és elhelyezkedése (beépített vagy kertes házi lakóövezet) is közrejátszik, a lakók várható számát pedig elsősorban az alapterület, másodsorban a szobák száma határozza meg.
77. A KSH 2001-es és 2011-es népszámlálási adatai részletes adatokat tartalmaznak a budapesti lakásállományról (méret, szobaszám), valamint a lakosok átlagos számáról is, lakásméret szerinti bontásban. Az egy főre eső budapesti vízfogyasztás alakulásáról a KSH adatok mellett a Vj/98/2011. sz. (Fővárosi Vízművek ellen indult) eljárásból²⁵ is rendelkezésre áll adat, melyek szerint az ármeghatározás idején (2001-ben) 0,17 m³/fő volt a napi átlagos vízfogyasztás, míg az eljárás megindításakor (2011-ben) 0,14 m³/fő.
78. Az alábbi ábrán látható, hogy a lakossági vízfogyasztás Budapesten folyamatosan csökkenő trendet mutat az utóbbi 20 évben, és a lakosság ennél alacsonyabb ütemű csökkenése, illetve 2006-ot követő lassú emelkedése következtében az egy főre eső napi fogyasztás is folyamatosan csökkent a 2001-et megelőző, illetve az azt követő években egyaránt.

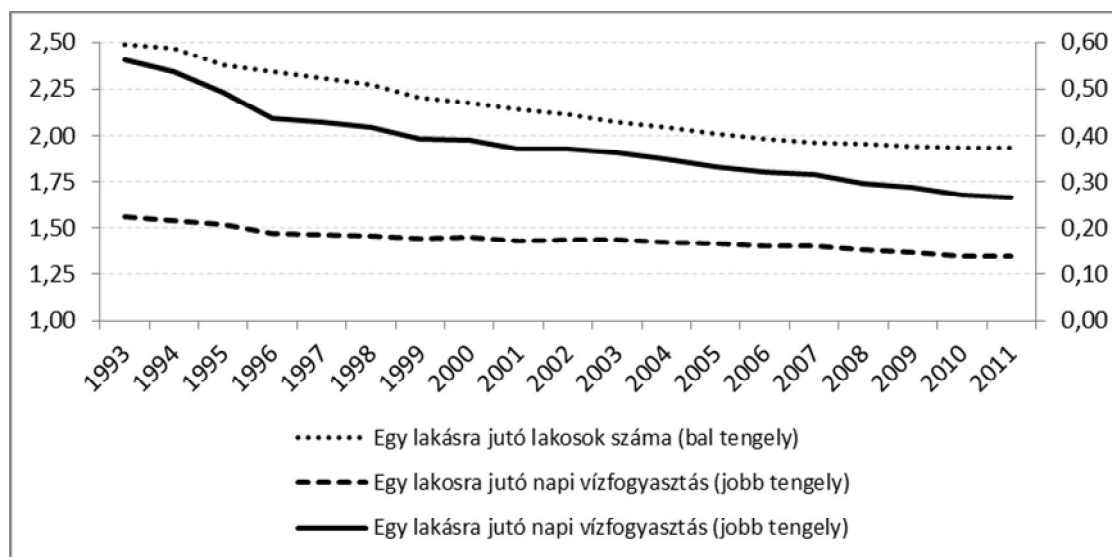
²⁴ Vj/99-041/2011. sz. irat 4. pont

²⁵ Vj/98-004/2011. sz. irathoz csatolt „Vízigény meghatározása a hosszú távú fejlesztési terv (LTDP) alapján” c. tanulmány, illetve a Vj/98-045/2011. sz. irat 1. sz. melléklete.

1. ábra: Lakossági vízfogyasztás alakulása Budapesten (m³)

79. Az egy lakásra eső lakók száma szintén csökkenő tendenciát mutat, mivel a csökkenő népesség mellett a lakásállomány folyamatosan emelkedett. Míg 1993-ban még átlagosan 2,49 fő lakott egy lakásban, addig 2006-ban már csak 1,98, 2011-ben pedig 1,94. Ebből adódóan az egy lakásra eső átlagos vízfogyasztás a felére csökkent 1993 és 2011 között (0,56-ról 0,27-re).

2. ábra: Átlagos lakószám és vízfogyasztás alakulása Budapesten (m³/nap)

80. Az FCSM a vízigények megállapítása során 0,175, illetve 0,15 m³/fő, 2, illetve 4 fő/lakás, és 0,35, illetve 0,6 m³/lakás értékeket vett figyelembe, amelyek összességében jelentősen magasabbak a 2011. évre érvényes átlagos értékeknél, különösen a fő/lakás mutató. A népszámlálási adatok alapján az is meghatározható, hogy a lakásméret függvényében hogyan változik az egy lakásra eső lakók száma, illetve ennek következtében hogyan változhat az egy lakásra jutó vízfogyasztás, és mennyire indokolt a különbségtétel a 40 m² alatti és feletti lakások között.

81. A következő két táblázat, illetve ábra bemutatja, hogy a lakások méretétől függően mennyi volt a 2011. évi népszámlálásból származott KSH által nyilvántartott adatok alapján átlagosnak tekinthető lakószám, illetve vízfogyasztás (m³/nap) 2001-ben és 2011-ben, és ahhoz képest hány százalékkal volt magasabb az eljárás alá vont által meghatározott kontingens²⁶.

Lakás méret	Átlagos lakószám	Átlagos vízfogyasztás ²⁷	FCSM érték ²⁸	Különbség
–29	1,67	0,29	0,35	23,2%
30–39	1,69	0,29	0,35	22,1%
40–49	1,90	0,33	0,6	85,6%
50–59	2,27	0,39	0,6	55,3%
60–79	2,55	0,44	0,6	38,2%
80–99	2,69	0,46	0,6	31,2%
100 –	3,28	0,56	0,6	7,7%
Összesen	2,32	0,40	0,56*	42,3%
40 alatt	1,68	0,29	0,6	109,8%
40 felett	2,47	0,42	0,6	42,9%

4. táblázat Lakások átlagos vízigénye és az FCSM által alkalmazott értékek különbsége (2001)

Lakás méret	Átlagos lakószám	Átlagos vízfogyasztás	FVM érték	Különbség
–29	1,57	0,22	0,35	59,0%
30–39	1,58	0,22	0,35	57,9%
40–49	1,75	0,24	0,6	145,2%
50–59	2,02	0,28	0,6	112,0%
60–79	2,30	0,32	0,6	86,0%
80–99	2,49	0,35	0,6	71,8%
100 –	3,04	0,43	0,6	40,9%
Összesen	2,13	0,30	0,56*	87,8%
40 alatt	1,58	0,22	0,35	58,2%
40 felett	2,25	0,32	0,6	90,5%

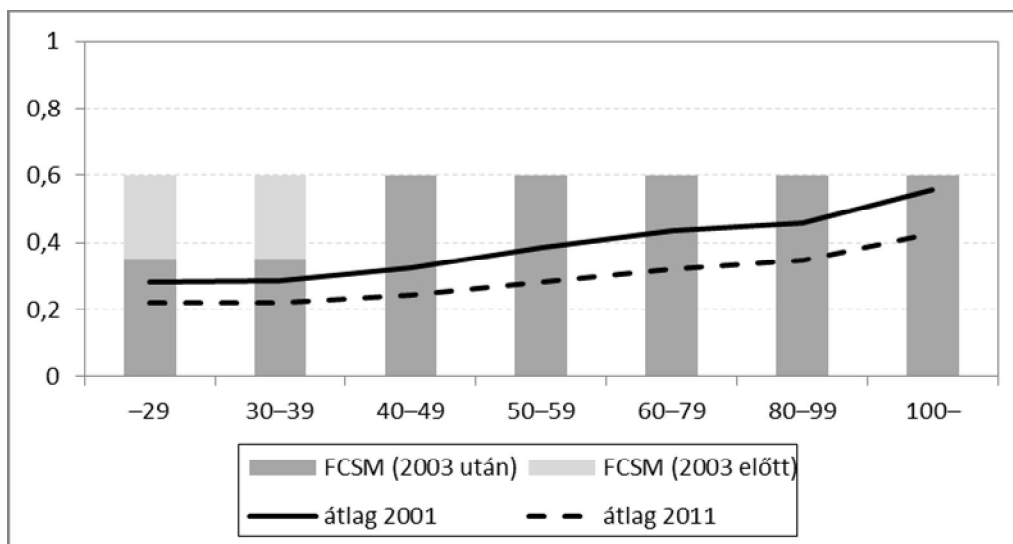
* Átlagosan megállapított kontingens

5. táblázat Lakások átlagos vízigénye és az FCSM által alkalmazott értékek különbsége (2011)

²⁶ E körben kiemelandő, hogy a népszámlálási adatokból származó átlagos fő/lakás mutatók (2001-ben 2,32, 2011-ben 2,13) magasabbak, mint a hivatalos KSH adatok (2,14 és 1,94), mivel a népszámlálások a lakásállomány kb. 90%-át fedték le, azonban majdnem a teljes népességet. A fenti számítások tehát alulbecslik a valós eltéréseket, melyek így kedvezőbbek az eljárás alá vontra nézve.

²⁷ A KSH adatok alapján 2001-ben 0,17 m³/nap/fő volt az átlagos vízfogyasztás.

²⁸ A társaság 2003 előtt egységesen 0,6 m³/nap kontingenssel számolt.

3. ábra Lakások átlagos vízigénye és az FCSM által alkalmazott értékek

82. Látható, hogy 2001-ben a minden lakásra egységesen meghatározott kontingens miatt a kisméretű lakások esetén a várható vízfogyasztási értékekhez képest kb. kétszeres értékkel számolt az eljárás alá vont, de a közepes és nagyobb lakások esetében is jelentősen (jellemzően 30-50%-kal) magasabb értékeket vett figyelembe. 2011-re a kétlépcsős vízigény-meghatározás miatt ugyan csökkent a felülbecslés mértéke a kis lakásoknál, de a közepes és nagy lakások esetében az átlagos lakószám, illetve az átlagos vízfogyasztás csökkenésének következtében jelentősen nőtt a valós és az FCSM Zrt. által meghatározott fogyasztás közötti különbség (jellemzően 70-110%). Kimagasló különbség látható a 40-50 m² közötti lakások esetében, 2011-ben az átlagos fogyasztás csaknem két és félszeresét állapította meg az FCSM Zrt. e lakásokra vonatkozóan. Az eljárás alá vont nyilatkozata szerint többlépcsős, vagy a várható vízigényt jobban lekövető becslési módszer bevezetését nem vizsgálták.²⁹
83. Az FVM Zrt. (a Vj/98/2011. számú eljárásban) azonos vízigény-meghatározási gyakorlatának indokolásában előadta, hogy nagyobb háztartások esetén alacsonyabb az egy főre eső vízfogyasztás, mint kis létszámú háztartásokban, mivel a vízfelhasználás állandó elemeket is tartalmaz, melyek nem lineárisan függnek össze a felhasználók számával. Erre való hivatkozással a 40 m² alatti lakások esetén (ahol két fővel számolt) 0,175 m³/nap/főt vett figyelembe, míg 40 m² felett (ahol 4 fővel számolt) 0,15 m³/nap/főt vett figyelembe. A lakószámmal való egyenesen arányos (lineáris) becslés ezért alulbecsülheti a kisebb lakások vízfogyasztását, és felülbecsülheti a nagyobb lakásokét.
84. Erre tekintettel kialakítható egy olyan kétrészes becslési eljárás, amely egy fix és egy lakószám-függő elemből áll. Az FVM Zrt. és FCSM Zrt. által alkalmazott 0,35 és 0,6 m³/nap értékek egyenértékűek a 0,1 m³/nap/lakás fix és 0,125 m³/nap/fő változó értékek alkalmazásával³⁰. A 2001. évi lakásállomány és népesség adatok, valamint ezen értékek alapján valóban nagy pontossággal meghatározható a 2001. évi vízfogyasztás.³¹ Ez azonban csak azt támasztja alá, hogy az egy lakásra, illetve egy főre számolt értékek megfelelőek lehettek 2001-ben, azonban a vállalkozások nem a valós (átlagos) értékekkel számoltak, hanem 2 ill. 4 fővel, amely jóval a valós értékek felett vannak. Másfelől 2011-re ezzel a módszerrel a valósánál 28%-kal magasabb vízfogyasztás adódik, mivel az átlagos

²⁹ Vj/99-036/2011. sz. irat. 2. b. pont

³⁰ 2 fő esetén $0,1 + 2 \times 0,125 = 0,35$; 4 fő esetén $0,1 + 4 \times 0,125 = 0,6$.

³¹ Lakásállomány: 820 977, népesség: 1 759 209, becsült vízfogyasztás: $0,1 \times 820\,977 + 0,125 \times 1\,759\,209 = 301\,999$, valós vízfogyasztás 303 451 (eltérés -0,5%).

vízfogyasztás csökkent. A fix és a változó elem közötti arányt megtartva 0,08 m³/nap/lakás és 0,1 m³/nap/fő értékek lettek volna megfelelőek 2011-ben. Az ilyen módon kialakított kétrészes becslési eljárással 4-8%-kal magasabb értékek adódnak az 50 m² alatti lakásokra, és 4-10%-kal alacsonyabb értékek a 60 m² feletti lakásokra, míg 50-60 m² között azonos a két becslés eredménye. Ez a módszertan is a 40-50 m² közötti lakások esetén mutatja ki a legnagyobb eltérést az indokolt és az alkalmazott értékek között, mely 2001-ben 78% volt (83,5% helyett), 2011-ben pedig 135% (145% helyett). Az eltérő módszertan tehát nem változtatta meg érdemben a kapott eredményeket.

85. Fontos azonban figyelembe venni, hogy a lakáscélú beruházások (lakópark építések) általában eltérő méretű lakásokat tartalmaznak, így az egy vállalkozás által érzékelt – majd a vevőkre vélhetően áterhelt – átlagos különbség a különböző méretű lakások arányától függ. A budapesti lakásállományra érvényes megoszlás³² szerint a lakások kb. 38%-a esik a 2011-ben nagyobb eltérést mutató 40-60 m²-os sávba, kevesebb, mint 20%-a a 40 m² alatti lakás. Ezt a megoszlást alapul véve az átlagos különbség 2001-ben 59% volt, 2011-ben pedig 89%.
86. Megállapítható tehát, hogy az FCSM Zrt. az eljárás megindításának idején átlagosan 89%-kal, a határozott meg magasabb kontingenst, mint az arra az évre várható vízfogyasztás.
87. Amennyiben figyelembe vesszük azt a körülményt, hogy az átlagos vízfogyasztási trendek csökkenőek, akkor megállapítható, hogy az igénylők vízfogyasztása a csatlakozást követő években valószínűleg a csatlakozáskori, fent számolt értékeknél is alacsonyabbak voltak.
88. Összegezve a fenti táblázatok és az ábra alapján látható, hogy az eljárás alá vont a 2001-es adatokkal számolt várható vízfogyasztási értékekhez képest is jelentősen magasabb értékekkel számolt 2001-ben, és az átlagos lakószám, illetve egy főre eső vízfogyasztás csökkenésének következtében 2011-re tovább nőtt a valós és az FCSM által meghatározott fogyasztás közötti különbség.
89. Átlagosan 50-90% közötti eltérés volt megállapítható a vizsgált időszakban a valós vízigényhez képest, míg a 40-50 m² közötti lakások esetében, 2011-ben az átlagos fogyasztás csaknem két és félszeresét állapította meg az eljárás alá vont.

Az FCSM által meghatározott egységár értékelése

90. Az egységárra vonatkozóan nem lehetett egyértelműen megfelelő benchmarkot találni, ezért több becslés bemutatására volt szükséges. A vizsgálat elvégezte a középérték, a konzervatív, a maximális és a könyvszerinti érték alapján irányadó benchmark képzést.
91. A vizsgálati jelentés 7.3.5. fejezetben ismertetett becslések szerint a kiinduló évben 0-34%-kal volt magasabb az egységár a benchmarkoknál, 2011-re azonban már 14-36%-kal alacsonyabb volt azoknál. Elvi szempontból a könyv szerinti érték jelenértéke alapján kapott becslés tekinthető a leginkább megalapozottnak (valós bekerülési költségek, amortizáció figyelembevétele, idegen tulajdonú eszközök kiszűrése), azonban a hiányos adatok miatt ez a becslés is feltételezéseken alapul. Ezen módszertan alapján 2002-ben az egységár 24%-kal volt magasabb az indokoltnál, míg 2011-ben pedig 18%-kal volt alacsonyabb nála. Nem lakáscélú beruházások esetén ezek az értékek veendő figyelembe a jogsértés megállapíthatóságának vizsgálatakor.
92. Azonban azt is meg kell jegyezni, hogy a lakáscélú beruházások esetén fizetendő 50%-os egységár az időszak alatt mindvégig jelentősen alacsonyabb volt valamennyi becslésnél.

³² Nem áll rendelkezésre adat az egy adott évben (pl. 2011-ben) épített lakások méret szerinti megoszlásáról, csak az adott évben az állományban lévő lakások megoszlásáról (KSH népszámlálások). A számítás abban az esetben becsülné felül az átlagos különbséget, ha kevesebb 40-60 m²-es lakás épülne, mint az állománybeli arány, azonban ennek ellenkezője valószínűsíthető, mivel 2001 és 2011 között kis mértékben nőtt ezen lakások aránya.

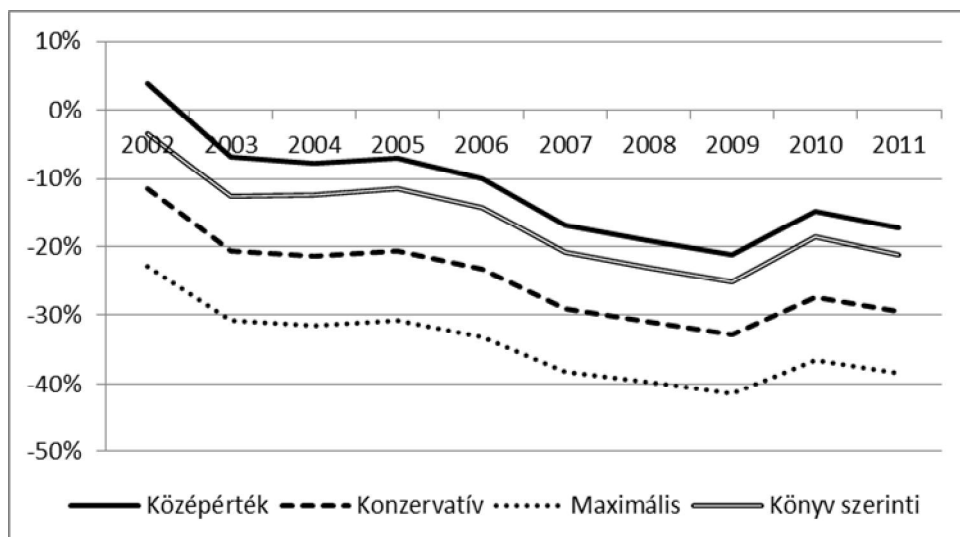
Év	Középérték	Konzervatív	Maximális	Könyv szerinti
2002	33,8%	14,1%	-0,6%	24,4%
2003	33,0%	13,4%	-1,2%	24,9%
2004	26,6%	8,0%	-5,9%	20,1%
2005	22,9%	4,8%	-8,6%	17,1%
2006	15,1%	-1,8%	-14,4%	9,7%
2007	4,6%	-10,8%	-22,2%	-0,4%
2008	-4,4%	-18,4%	-28,9%	-9,1%
2009	-10,3%	-23,4%	-33,2%	-14,7%
2010	-9,4%	-22,7%	-32,6%	-13,3%
2011	-14,1%	-26,7%	-36,1%	-18,2%

6. táblázat: Az FCSM Zrt. egységárának eltérése a becsült értékektől

A víziközmű-fejlesztési hozzájárulás teljes összegének értékelése

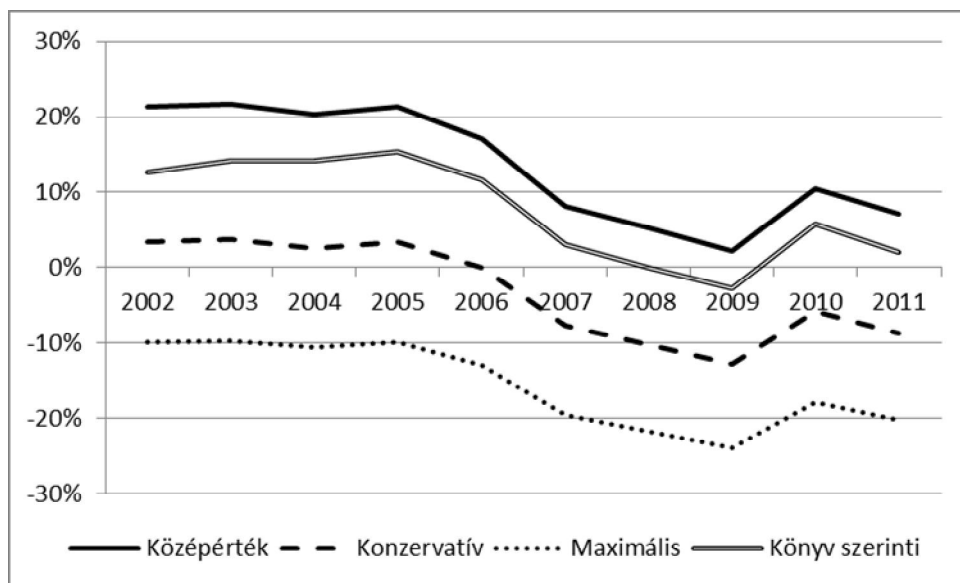
93. A vízigény és az egységár meghatározásának elkülönült elemzését követően szükséges arra is kitérni, hogy a két tényező szorzataként előálló víziközmű-fejlesztési hozzájárulás – az alkalmazott kedvezményt is figyelembe véve – hogyan viszonyul a lehetséges benchmarkokhoz. Ennek az elemzésnek a lakáscélú beruházások esetén van jelentősége, mivel a vízigény meghatározása csak ennél a felhasználói körnél problémás. Nem lakáscélú beruházások esetén az egységár eltérése vizsgálandó egyedül.
94. A 82. pontban ismertetettek szerint az eljárás alá vont vállalkozás 2001-ban átlagosan 59%, 2011-ben pedig 89%-kal becsülte felül a várható vízigényt az akkor aktuális fogyasztási értékekhez képest, azonban a közepes méretű (40-50, illetve 50-60 m²) lakások esetén 145, illetve 112%-os felülbecslés valósult meg. A vízigények túlzó mértékű megállapítása a módszertan 2003-as bevezetése óta folyamatosan nőtt, mivel nem volt tekintettel a csökkenő vízigényekre és a becslés alapjául szolgáló adatok a 2001-es és a 2011-es népszámlálásból származnak, a közbülső évekre – népszámlálás hiányában – nem áll rendelkezésre megfelelő szintű információ. Ezekre az évekre azzal a feltevéssel készültek a becslések, hogy 2001 és 2011 között egyenletes ütemben változott (csökkent) az egy lakásra jutó lakók száma.
95. A vízigény eltérések, az egységár eltérések, illetve a lakáscélú beruházások esetén nyújtott 50%-os kedvezmény figyelembevételével készültek az alábbi ábrák és táblázatok, melyek azt mutatják, hogy a lakások megoszlása alapján egy évben mekkora volt átlagosan³³ a fizetendő víziközmű-fejlesztési hozzájárulás az összevetéshez használt benchmarkokhoz képest.

³³ Az átlagos érték a korábbi becslésekhez hasonlóan ebben az esetben is a különböző lakásméreteket esetén számolt eltérések súlyozott átlaga, ahol a súlyok a lakásállomány adott évi megoszlását, és nem az adott évben épült lakások megoszlását tükrözik. Ez valószínűleg lefelé torzítja az eredményeket, mivel az újabb beruházások esetén felülreprezentáltak lehetnek a közepes méretű lakások.

4. ábra: A víziközmű-fejlesztési hozzájárulás és a benchmarkok közötti átlagos eltérés lakáscélú beruházások esetén

96. Az ábráról leolvasható, hogy az 50%-os kedvezmény következtében valamennyi becsléshez képest alacsonyabb volt a hozzájárulás mértéke az időszak alatt. Ez alól csak a 2002. év kivétel, amikor még a 40 m² alatti lakások esetén is a 0,6 m³/nap vízigény volt érvényben a 2003-ban bevezetett 0,35 m³/nap helyett. Az ábráról az is jól látható, hogy 2005-ig nagyjából kiegyenlítette egymást az egyre nagyobb mértékben túlzó vízigény meghatározás, illetve a relatíve egyre kedvezőbb egységár trendje, ezért az eltérés lényegében nem változott. 2006 és 2009 között egyértelműen utóbbi dominált, ezért nőtt az eltérés, míg 2010-ben az inflációkövető áremelés és az átlagos vízigények csökkenésének együttes hatása nagyobb volt, mint a kapacitások növekedésének figyelmen kívül hagyása, így a különbség csökkent (a hozzájárulás nagyobb mértékben nőtt, mint indokolt lett volna).
97. Azonban abban az esetben, ha nem vesszük figyelembe az eljárás alá vont által adott 50 %-os kedvezményt akkor az a helyzet áll elő, hogy a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás 2006-ban 72%-kal, 2007-ben 58%-kal, 2008-ban 54%-kal, 2009-ben 50%-kal, 2010-ben 62%-kal, míg 2011-ben 58%-kal haladta meg a könyvszerinti érték alapján számított benchmarkot.
98. A korábbiakban bemutatásra került, hogy a várható vízigény megállapítása a 40-50 m² közötti lakások esetén volt a leginkább túlzó, így a fizetendő teljes összeg is elsősorban ezen lakások esetén lehetett indokolatlanul magas. Az alábbi ábra erre a lakáscsoportra mutatja be – az eljárás alá vont által adott 50%-os kedvezmény figyelembevételével – a hozzájárulás és a benchmarkok különbségét.

5. ábra: A víziközmű-fejlesztési hozzájárulás és a benchmarkok közötti eltérés a 40-50 m² közötti lakások esetében

99. Az ábra alapján a fizetendő hozzájárulás összege minden évben a benchmarkok között volt, így teljesen egyértelmű megállapítást nem lehet tenni a túlzás megvalósulására. Ebben a lakáskategóriában nem változott a vízigény meghatározás módszertana 2003-ban (0,6 m³/nap maradt végig), és 2006-ig a benchmarkok többsége alacsonyabb volt, mint a fizetendő vízigény (5-20%-kal), a legmagasabb benchmark pedig 10%-kal volt alacsonyabb annál. 2010/2011-re a fajlagos középértékek, valamint a könyv szerinti érték alapján számolt összeg alacsonyabb volt a hozzájárulásnál (5-10%-kal), míg a megengedőbb fajlagos költségekkel készült becslések 5-20%-kal magasabbak voltak.

100. A pontos százalékos értékeket a következő táblázat mutatja:

Év	Középérték	Konzervatív	Maximális	Könyv szerinti
2002	21,3%	3,4%	-9,9%	12,8%
2003	21,6%	3,7%	-9,6%	14,2%
2004	20,3%	2,6%	-10,6%	14,2%
2005	21,3%	3,4%	-9,8%	15,5%
2006	17,2%	-0,1%	-12,9%	11,7%
2007	8,2%	-7,7%	-19,5%	3,1%
2008	5,2%	-10,3%	-21,8%	0,0%
2009	2,3%	-12,7%	-23,9%	-2,8%
2010	10,5%	-5,7%	-17,8%	5,7%
2011	7,1%	-8,6%	-20,3%	2,0%

7. táblázat: A víziközmű-fejlesztési hozzájárulás és a benchmarkok közötti eltérés a 40-50 m² közötti lakások esetében

101. A módszertani elvek alapján leginkább megalapozott könyv szerinti érték alapján készült becslés figyelembevételével 2006-ig lehet jelentősebb (10%-ot meghaladó) eltérést kimutatni, míg 2011-ben mindössze 2%-os az eltérés, figyelembe véve az eljárás alá vont által adott 50 %-os kedvezményt.

102. Fontos kiemelni, hogy nem csak az mutatható ki, hogy a vízigény meghatározás túlzott leegyszerűsítése miatt súlyos relatív aránytalanságok alakultak ki, hanem a közepes méretű lakások esetén abszolút mértékben is megállapítható az indokolatlanul magas hozzájárulás felszámítása. Aminek kifejezetten annak tudatában van jelentősége, hogy a vizsgált időszakban a legtöbb új építésű lakás ebből a szegmensből került ki.

C.

AZ ELJÁRÓ VERSENYTANÁCS ELŐZETES ÁLLÁSPONTJA SZERINTI JOGKÖVETKEZMÉNYEK

XIV.

Jogsértés tervezett megállapítása

103. A fentiek alapján az eljáró versenytanács álláspontja szerint egyértelműen és kétséget kizáróan megállapítható, hogy az FCSM az indokoltnál magasabban állapította meg a vízigényt és az egységárat, aminek következtében az általa a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás számítására kialakított képlet alapján számolva a hozzájárulás mértéke meghaladta a költségelemzés alapján indokolt mértéket. Ez a hatás azonban tekintettel arra, hogy az új építésű lakások esetében az eljárás alá vont 50 %-os kedvezményt alkalmazott ténylegesen nem érvényesült.
104. Versenyjogilag azonban azt vizsgálni kell, hogy egy generálisan használt számítási módszer alkalmas arra, hogy túlzóarázasos helyzetet idézzon elő. Ugyanis az eljárás alá vont által generálisan alkalmazott képlet segítségével abban a helyzetben van, hogy bármikor megteheti azt, hogy az általa adott 50 %-os kedvezményt megszünteti, és ennek következtében kialakul a túlzóarázasos helyzet és ezzel a fogyasztóknak jelentős kárt okoz.
105. A fentieken túl az eljáró versenytanácsnak azt is mérlegelnie kell, hogyha a GVH nem hívná fel erre a figyelmet jelen versenyfelügyeleti eljárásban, akkor az mintegy azt jelentené, hogy az eljárás alá vont joggyakorlatát jóváhagyta.
106. A fentiek szerint azokat a személyeket, akik új lakásokat építettek a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás számítására vonatkozó képlet alapján nyilvánvalóan kár érte, mivel az indokoltnál jóval magasabb értéken került meghatározásra a vízigény szintjük és a hozzájárulás alapján képező egységár. Ezek alapján a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás vonatkozásában is kár érhetne volna a fogyasztókat abban az esetben, ha az eljárás alá vont „méltányosságból” nem alkalmaz 50 %-os kedvezményt.
107. A fogyasztók kára az esetlegesen magasabb víziközmű-fejlesztési hozzájárulás kapcsán azért nyilvánvaló, mivel az ésszerű vállalkozói magatartás és a piaci gyakorlat ismerete alapján is kijelenthető, hogy ezt a kárt a vállalkozások vagy közvetlenül, vagy keresztfinanszírozás révén, közvetve továbbhárítják és így végső soron a fogyasztókra terhelik.
108. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint indokolatlan előny (túlzott árazás) megítélése kapcsán a Polgári Törvénykönyvben szabályozott³⁴ feltűnő értékaránytalanság és a túlzott árazás kapcsán nyilvánvaló analógia határozható meg, hiszen mindkét esetben arról beszélhetünk, hogy a piaci viszonyok alapján meghatározható ártól indokolatlanul eltérnek. Érdemes ezért a túlzott árazás értékelése során a több évtizedes kikristályosodott bírói

³⁴ 2014. március 15-ig az 1959. évi IV. törvény 201. § (2) bekezdése, azt követően a 2013. évi V. törvény 6:98. §

gyakorlatra is hagyatkozni, annak megítélése során, hogy a különböző benchmarkokhoz képest, mekkora összegű eltérés indokolhatja meg a jogsértés megállapítását³⁵.

109. A bírói gyakorlat szerint a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás értéke közötti, 20%-ot el nem érő különbséget még nem, a 40-50%-ot meghaladót pedig minden esetben feltűnőnek tekinti, a kettő közé esik a bíróság mérlegelési lehetősége. Azonban a mérlegelés keretében olyan Legfelsőbb Bírósági bírói döntés³⁶ is akad, amely azt mondta ki, hogy „az állandósult bírói gyakorlat akkor ítéli aránytalannak az értékkülönbséget, ha az a szolgáltatás értékének 30%-át meghaladja”.
110. Az értékelés körében a Legfelsőbb Bíróság 267. számú Polgári Kollégiumi véleménye rámutat azonban arra, hogy a fenti értékhatárok kérdésében minden esetben az eset összes körülményeinek gondos mérlegelésével kell döntést hozni.
111. Az analógia használata során az eljáró versenytanács rá kíván mutatni arra, hogy a feltűnő értékaránytalanság szabályozása kapcsán kialakított bírói gyakorlat szinte mindig olyan ügyeket értékelt, amelyekben csak egy ellenérdekű fél volt érintett, azonban a túlzó áras ügyekben a fogyasztók nagy csoportja érintett.
112. Jelen ügyben például az FCSM által kialakított vízigény számítás anomáliájából kifolyólag nem egy, hanem figyelemmel a vizsgált időszakban kialakult lakásépítési trendre több ezer fogyasztónak kellett volna magasabb összegű víziközmű-fejlesztési hozzájárulást fizetni, ha az eljárás alá vont nem alkalmaz 50 %-os kedvezményt.
113. Így az analógia figyelembevételkor értékelni kell azt, hogy a feltűnő értékaránytalanság esetében egy adott szerződésről beszélünk, míg jelen túlzó árazás esetében több ezer szerződésről, ebből kifolyólag jóval nagyobb a fogyasztói kár, aminek következtében a értékaránytalanság megítélése esetében alacsonyabb különbség megléte is elegendő arra, hogy megállapítható legyen a jogsértés.
114. Az eljáró versenytanács ezen álláspontját támasztja alá a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.28.406/1998/11., számú ügyben hozott döntése³⁷ is, amely azt mondta ki, hogy az indokolatlan egyoldalú előny megállapítható akkor is, ha feltűnő aránytalanság nem állapítható meg, viszont a feltűnő aránytalanság megállapítása mellett nem feltétlenül állapítható meg az indokolatlan egyoldalú előny kikötése. Ez alapján tehát Kúriai (Legfelsőbb Bírósági) szinten került az kimondásra, hogy a feltűnő aránytalanság megállapítása szigorúbb szabályok vonatkoznak.
115. A fentiekén túl az eljáró versenytanács megállapította azt is, hogy minél hosszabb időszakra nézve mutatkozik jelentős eltérés a benchmarkokhoz, a költségekhez, vagy a más földrajzi piacon tevékenykedő azonos piaci helyzetben lévő (jelen esetben szintén jogszabályi monopóliumban lévő) szolgáltatást nyújtó szolgáltató áraihoz képest annál kisebb mértékű eltérés elegendő ahhoz, hogy az eljárás alá vont megvalósítsa a túlzó árazás magatartását, hiszen így az évek során az indokolatlan előnyből származó bevétel kumulálódik és a fogyasztókat összességében nagyobb kár éri.
116. Az értékelés során az eljáró versenytanács figyelembe vette a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás és benchmarkok közötti különbségek esetében azt is, hogy a benchmark

(1) bekezdése

³⁵ Ezt támasztja alá a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.28.406/1998/11., számú ügyben hozott döntése: Az indokolatlan egyoldalú előny versenyjogi megítélésénél a Vtv. szabályozásából kell kiindulni. A Ptk. 201.§ (2) bekezdésében foglaltak és a Legfelsőbb Bíróság PK. 267. sz. állásfoglalásában írtak az indokolatlan előny versenyjogi megítélésénél mögöttes szabályként, annak egyik elemeként vehetők figyelembe. Ahogyan azt a Legfelsőbb Bíróság IV. 20. 154/1998/3. számú ítéletében is megállapította, a feltűnően aránytalan előny nem feltétlenül azonos az indokolatlanul egyoldalú előnnyel, a versenyfelügyeleti eljárásban megállapított indokolatlan egyoldalú előny önmagában nem minősíthető - egyéb bizonyítékok hiányában - egyben feltűnően aránytalan előnynek is.

³⁶ Legf. Bír. Gf. I. 31 167/1992. (BH1993.311)

³⁷ Az ügy alapját a GVH előtt Vj-88/1996. szám alatt folyamatban volt eljárás képezte.

elemzésekor a vizsgálat mindig az eljárás alá vont számára kedvezőbb számítást vette figyelembe.

117. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés megvalósulhat akként is, hogy az eljárás alá vont által megállapított hozzájárulás/díj nem realizálódik, csupán meg van annak a lehetősége, hogy a generálisan alkalmazott képlet alapján ez megvalósuljon.
118. Figyelemmel a fentiekben kifejtettekre – alkalmas kötelezettségvállalás hiányában –, az eljáró versenytanács a Tpvt. 77. §-a (1) bekezdése d) pontjának alkalmazásával meg kívánta állapítani, hogy az eljárás alá vont visszaélt a szennyvízelvezetési és tisztítási szolgáltatások piacán meglévő gazdasági erőfölényével, amikor 2006. december 16. és 2011. december 16. között indokolatlanul hátrányos feltételek elfogadását kényszerítette ki a közműfejlesztési hozzájárulás meghatározásához alkalmazott vízigény szintek és az egységár aránytalan kialakításával ennek következtében pedig a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás túlzóan magas árszinten történő meghatározásának lehetőségét biztosította.
119. Mindezek alapján az eljárás alá vont visszaélt gazdasági erőfölényével és megsértette a Tpvt. 21. §-ának a) pontját.
120. A jogsértés megállapítása mellett az eljáró versenytanács bírságot kívánt kiszabni az eljárás alá vonttal szemben a Tpvt. 78. §-ának (1) bekezdése alapján. A bírság mértékének megállapítása során az eljáró versenytanács tekintettel lett volna a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő fél piaci helyzetére, a magatartás felróhatóságára.
121. Az eljáró versenytanács továbbá Tpvt. 77. §-a (1) bekezdése f) pontjának alkalmazásával meg kívánta tiltani a jogsértő magatartás további folytatását.
122. Az eljáró versenytanács a vizsgált időszak kapcsán meg kívánja jegyezni, hogy annak megállapítása során a Tpvt. 67. § (4) bekezdését kellett figyelembe vennie, mivel az FCSM minden évben felülvizsgálta díjképzésének módszertanát, így nem folytatólagos, végrehajtott magatartásról volt szó, aminek következtében az egyes években alkalmazott díjelemeket külön-külön kell értékelni. Erre figyelemmel a magatartást a vizsgálat megindítását (2011. december 6.) megelőző 5 évben kellett meghatározni.

D. Az FCSM ELŐZETES ÁLLÁSPONTRA TETT ÉSZREVÉTELEI ÉS KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁSA

XV. Az előzetes álláspontra tett észrevételek

123. Figyelemmel arra, hogy az eljáró versenytanács elfogadta az eljárás alá vont kötelezettségvállalását, így az alábbiakban – mellőzve a részletes érvelés bemutatását – csak az előadás lényegi része kerül ismertetésre.
124. Az FCSM az előzetes álláspontra tett előadásában elsősorban megalapozatlansági kifogással élt, ebben előadta, hogy az eljáró versenytanács mindhárom, az előzetes álláspont rendelkező részében lévő véleményét megalapozatlannak tartja, az alábbi főbb tényekre tekintettel:
125. A Társaság a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás összegének beszédése során a vizsgált időszakban semmiféle kényszert nem alkalmazott, így a Tpvt. 21.§ a) pontjában leírt, hátrányos feltételek elfogadásának kikényszerítése tényállás nem valósult meg.

126. A víziközmű-fejlesztési hozzájárulás jogszabály által kötelezően előírt érvényesítése semmilyen formában nem értékelhető kényszerítő magatartásnak. Az Alkotmánybíróság 132/B/1999. és 906/B/2005. AB határozatai egyértelműen és egybehangzóan rögzítik, hogy a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás érvényesítése sem a vállalkozás jogát, sem a gazdasági verseny szabadságát, sem az alkotmányos értelemben vett tulajdonjogot nem korlátozza. Erre tekintettel, egyértelműen bizonyított, hogy a Társaság a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás jogszabályban kötelezően előírt érvényesítése során, kényszerrel nem alkalmazott.
127. A víziközmű-fejlesztési hozzájárulás fizetendő összegének megállapítása költségalapon történt a Társaságnál és annak a vizsgált időszakban tekintetében túlzóan magas mértékben való meghatározását a versenytanács nem támasztotta alá és nem bizonyította.
128. Az eljáró versenytanács a vizsgálati jelentés 7.3.8.2. és 8.1. pontjának b) alpontjában szereplő megállapítást és javaslatot figyelmen kívül hagyta előzetes álláspontjában egy – a jelen esetre jogi és szakmai szempontból is alkalmazhatatlan - benchmark elvégzése alapján mégis arra a mind jogi, mind szakmai szempontból megalapozatlan álláspontra helyezkedett, hogy a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás egységárát aránytalanul alakította ki a Társaság.
129. Az összehasonlító eljárás alkalmazhatóságát a versenytanács semmilyen bizonyító erejű ténnyel, adattal, vagy az eljárás tárgyára vonatkozóan relevanciával bíró hivatkozással nem támasztotta alá.
130. A versenytanács előzetes álláspontja 35-49. pontja összehasonlító elemzést tartalmaz több magyarországi víziközmű társaság víziközmű-fejlesztési hozzájárulás megállapításával kapcsolatos gyakorlatával. A 35. pont szerint „a szolgáltatók módszertanának olyan részletezettségű elemzése nem volt megállapítható, mint az FCSM esetében történt, ezért csak általánosságban emelhető ki néhány jellemző”. A fenti idézetből egyértelműen és tényyszerűen megállapítható, hogy az előzetes álláspontban említett szolgáltatók által követett árképzési gyakorlat érdemben a GVH szerint sem hasonlítható össze a Társaság eljárásával, azon oknál fogva, hogy ezen cégek esetében az összehasonlításához szükséges elemzés sem volt elvégezhető.
131. Az előzetes álláspont 52. pontja rögzíti, hogy az összehasonlításához meghallgatott cégek nyilatkozata szerint is jelentős, akár többszörös eltérés indokolt lehet a budapesti hálózat jellemzői, a hálózat életkora, a fogyasztók sűrűsége, a nagyfogyasztók száma és a magas beépítettség miatt.
132. Összehasonlítási alapot egyébként is csak Budapesttel azonos jellegű, hasonló nagyságrendű és csatornázottságú nagyváros jelenthetne, ilyen azonban nemhogy Magyarországon nincs, de még a környező fővárosok (pl. Pozsony, Belgrád, Zágráb, Ljubljana) is lényegesen kisebbek Budapestnél.
133. Erre tekintettel, az összehasonlítási alap (benchmark) egyrészt szakmailag nem alkalmazható, másrészt ellentétes a Fővárosi Bíróság végzésében elrendelt vizsgálati iránymutatással.
134. Ezt támasztja alá Jelentés 7.3.2. pontja is, amely a különböző benchmark módszerek alkalmazhatósága tekintetében azt a megállapítást teszi, hogy a különböző benchmark módszerek alkalmazhatósága korlátozott.
135. A versenytanács ugyanakkor az egyébként általa is korlátozott módon alkalmazhatónak tartott benchmark módszer alkalmazásakor az összevetésnél figyelmen kívül hagyta, hogy a Társaság két önálló egységárát alkalmazott a nem lakáscélú és a lakáscélú beruházásokra, és a két egységárból képzett átlagár helyett, csak a nem lakáscélú beruházásokra megállapított egységárát viszonyította az egyéb víziközmű-szolgáltatók által alkalmazott hozzájárulásokhoz. A nem megfelelő összehasonlítás alapján pedig természetesen téves, a Társaság számára hátrányos következtetéseket vont le.
136. Az alkalmazott vízigény-szinteket a Társaság műszaki és szolgáltatásbiztonsági szakmai szempontok alapján, nem aránytalanul állapította meg, így a Tpv. 21.§ a) pontjában leírt,

tisztességtelen vételi, vagy eladási ár megállapítása tényállás a megállapított vízigényszintekre tekintettel sem valósult meg.

137. A közcsonna hálózat Budapesten egységes és összefüggő rendszert képez. Ennek fejlesztése vagy egyes csatornaszakaszok rekonstrukciója csak az egész rendszerbe illesztett módon történhet. A fejlesztés vagy rekonstrukció előkészítése során csatorna hálózat esetében, az MSZ-10-311-86 szabvány 1.1. pontja szerint, legalább 50 éves rendeltetésszerű üzemeltetési élettartammal kell számolni. A Budapest Komplex Integrált Szennyvízelvezetéséről szóló projekt (BKISZ) szerint, a csatornarendszernek az élettartam határáig (minimum 75 év) kell rendeltetésszerűen üzemelnie. Nyilvánvaló, hogy akár tízhúsz év múlva bekövetkező trend-változás esetén (pld. ismét nő a lakossági vagy ipari vízfogyasztás) nem lehet tíz-tizenöt éve épült közcsonnát újraépíteni. A tervezésnek olyan műszaki előrelátással kell megtörténnie, hogy minimum 50–75 éven belüli változások esetén se kelljen kapacitásbővítés miatt a közcsonnához hozzá nyúlni. (Ezen elv alapján épült ki a XIX. század végén, Budapesten a mai napig hibátlanul működő nagy főgyűjtő csatornák, amelyeket az évtizedek alatt többszörösére növekvő lakos szám és ipar nagyságrendekkel növekvő vízfogyasztása miatt sem kellett kapacitáshiány miatt átépíteni vagy bővíteni.)
138. Az előzetes álláspontban levezett kalkuláció, amelyre a vízigényszintek aránytalan kialakítását alapozza a versenytanács, a fenti követelményekkel ellentétben pusztán egy, a fővárosi valós közép- és hosszú távú műszaki és szolgáltatási körülményeket, feltételeket, igényeket és tervezési elveket figyelmen kívül hagyó, elméleti feltételezés.
139. A fentiek alapján nem tekinthető műszaki, szempontból alátámasztottnak, szolgáltatásbiztonsági szempontból pedig reálisnak az előzetes álláspontnak az a megközelítése, amely a fejlesztési hozzájárulás alapjául szolgáló vízigényszint megállapításánál a KSH átlagos lakószám és vízfogyasztás, valamint a lakások átlagos vízigénye statisztikai adataiból indul ki.
140. A vizsgált időszakra vonatkozó, a Társaság víziközmű-fejlesztési hozzájárulási fizetési kötelezettséget szabályozó vezérigazgatói intézkedések a vizsgálat tárgyát képező, lakáscélú beruházásokkal foglalkozó gazdálkodó szervezetek által fizetendő víziközmű-fejlesztési hozzájárulás túlzóan magas árszinten történő meghatározásának lehetőségét nem biztosították, így erre alapozva sem állapítható meg a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés.
141. A versenytanács az előzetes álláspont 118. pontjában kifejtette, hogy álláspontja szerint a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés megvalósulhat akként is, hogy az eljárás alá vont által megállapított hozzájárulás/díj nem realizálódik, csupán megvan annak a lehetősége, hogy a generálisan alkalmazott képlet alapján ez megvalósuljon.
142. A gazdálkodó szervezetek által fizetendő víziközmű-fejlesztési hozzájárulás összege kiszámításának részletes szabályait tartalmazó, a Társaságnál 2003. november 20-án kiadott és azt követően kiadott minden, utoljára az 01/2010. számon kiadott, és az eljárásban a Társaság által a Versenyhivatal részére benyújtott vezérigazgató intézkedésben a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás mértékére kettő fajta alap-hozzájárulást határozott meg:
 - a) a nem lakáscélú beruházások esetére egy egységárat és
 - b) a lakáscélú beruházások esetére is egy önálló egységárat.
143. Az intézkedések a lakáscélú beruházások egységárat nem kedvezményes árként, hanem önálló, kifejezetten a lakáscélú beruházásoknál alkalmazható alap-hozzájárulásként határozták meg. Ezek az egységáratok nyilvánosak, bárki által hozzáférhetőek voltak és jelenleg is azok, és minden igénylő, aki lakáscélú beruházást végzett, azonos, nyilvánosan közzétett feltételekkel, azonos egységáron juthatott hozzá az általa igényelt kapacitáshoz.
144. A vizsgált időszakban hatályban volt vezérigazgatói intézkedések egyike sem tartalmazott és a jelenleg hatályos 01/2010. számú sem tartalmaz olyan utasítást, vagy lehetőséget, hogy a lakáscélú beruházásokra vonatkozó egységárat a nem lakáscélú beruházásokra megállapított egységárból, 50%-os kedvezmény alkalmazásával kellene

- kiszámítani, mint ahogy azt lehetőséget sem, hogy a Társaság bármikor, bármilyen megfontolásból a lakáscélú beruházásokra forintban, és nem egy másik egységár %-ában megállapított egységárat megszüntethette volna, vagy amely alapján a lakáscélú beruházások esetére a nem lakáscélú beruházásokra megállapított egységárat alkalmazhatta volna.
145. Az a tény, hogy a lakáscélú beruházások esetében fizetendő víziközmű-fejlesztési hozzájárulás alapegységára első alkalommal a költségkalkuláció alapján számított és a nem lakáscélú beruházásokra megállapított egységár 50%-ának megfelelő összegben, úgymond méltányossági alapon került megállapításra, még nem jelenti azt, hogy ez az egységár önkényesen, akár igénylőnként is eltérően módosítható, vagy növelhető lett volna.
146. Tény tehát, hogy a lakáscélú beruházásokra folyamatosan önálló egységárat állapított meg a Társaság, amelynek mértéke jelentősen alacsonyabb volt a nem lakáscélú beruházások esetére megállapított egységárnál, továbbá hogy ez az egységár az intézkedésekben nem számított egységárként (pl. a nem lakáscélú beruházásokra megállapított egységárból 50%-os kedvezmény levonásával), hanem abszolút összegben volt meghatározva.
147. Az, hogy az eljárás során a Társaság beadványaiban a lakáscélú beruházásokra megállapított önálló egységárat – az eredeti, 2002-ben hozott döntésnél figyelembe vett méltányosságból megállapított kedvezményre alapozva, egyébként jóhiszeműen - mint kedvezményes árat hivatkozta meg, még nem változtat azon a tényen, hogy ezt az árat a vizsgált időszakban hatályban volt vezérigazgatói intézkedések nem bármihez viszonyítottan kedvezményes árként, hanem önálló, kifejezetten a lakáscélú beruházásokra megállapított árként határozták meg.
148. Így természetesen fel sem merülhetett annak a lehetősége, hogy a Társaság a lakáscélú beruházásokra vonatkozó egységár helyett, bármikor is a nem lakáscélú beruházásokra meghatározott egységárat alkalmazhatta volna a lakáscélú beruházásoknál.
149. A versenytanács által az előzetes álláspont 21. pontjában ismertetett generális képletben tehát, ennek megfelelően lakáscélú beruházások esetében csak és kizárólag a lakáscélú beruházásokra megállapított, egy fogyasztási egységre eső, forintban meghatározott egységárat lehetett alkalmazni szorzóként, így - fogalmilag és tényszerűen is - kizárt, hogy a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás túlzóan magas árszinten történő meghatározásának lehetősége a Társaságnál biztosított lett volna.
150. Az eljárás alá vont a Tptv. 75.§-ában foglaltak szerint jelen végzés rendelkező részében foglaltakkal megegyező kötelezettségvállalási nyilatkozatot tett azzal, hogy kifejezetten kijelentette, hogy ezen kötelezettségvállalás nem jelenti a jelen eljárás tárgyául szolgáló feltételezett jogsértés általa történő bármilyen arányú elismerését.
151. Arra az esetre, hogyha az eljáró versenytanács a fent előadottak ellenére mégis megállapítaná a gazdasági erőfölénnyel történő visszaélést a kiszabható bírság mérséklésére vonatkozóan is tett előadásokat az eljárás alá vont.
152. Az eljárás alá vont bírság kiszabása esetére részletfizetés iránti kérelmet is előterjesztett.
153. Összegezve a fentiekre tekintettel elsődlegesen kérte, hogy a kötelezettségvállalásra tekintettel a Tptv. 76.§ (1) bekezdés c) pontja alapján a vállalt kötelezettségvállalás teljesítésére kötelezze az eljárás megszüntetésével együtt. Másodlagosan – amennyiben az elsődleges kérelemnek a versenytanács nem ad helyt – kérte, hogy versenytanács állapítsa meg, hogy nem kényszerített ki indokolatlanul hátrányos feltételek elfogadását a víziközmű fejlesztési hozzájárulás meghatározásához alkalmazott vízigény szintek megállapításával, valamint az egységárat nem aránytalanul alakította ki, ennek következtében pedig nem élt vissza gazdasági erőfölényével.

E.
AZ ELJÁRÓ VERSENYTANÁCS DÖNTÉSE

XVI.
Megszüntetés kötelezettségvállalás elfogadásával

Jogi háttér

- 154.A Tptv. 75. § (1) bekezdése értelmében, ha a hivatalból indult versenyfelügyeleti eljárásban vizsgált magatartás tekintetében az ügyfél kötelezettséget vállal arra, hogy magatartását meghatározott módon összhangba hozza a törvény, illetve az EK-Szerződés 81-82. cikkének (jelenleg: EUMSZ. 101-102. cikk) rendelkezéseivel, és a közérdek hatékony védelme e módon biztosítható, az eljáró versenytanács végzéssel – az eljárás egyidejű megszüntetésével – kötelezővé teheti a vállalat teljesítését, anélkül, hogy a törvénysértés megvalósulását, vagy annak hiányát megállapítaná. A végzés ellen külön jogorvoslatnak van helye (82. §).
- 155.A Tptv. 75. §-ának (2) bekezdése alapján az (1) bekezdés szerinti végzés meghozatala nem zárja ki azt, hogy az ügyben – a körülmények lényeges változása miatt, illetve akkor, ha a végzés a döntés meghozatala szempontjából fontos tény félrevezető közlésén alapult – újabb versenyfelügyeleti eljárás kerüljön megindításra. Az újabb versenyfelügyeleti eljárás során rendelkezni kell a korábban az (1) bekezdés alapján hozott végzésről.
- 156.A Tptv. 76. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján a vizsgáló utóvizsgálatot tart a 75. § szerinti végzésben meghatározott kötelezettség teljesítésének ellenőrzése érdekében. A (4) bekezdés a) pontja rögzíti, hogy az eljáró versenytanács a vizsgáló jelentése alapján az (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben, ha az ügyfél a kötelezettséget nem teljesítette, végzéssel bírságot (78. §) szab ki, kivéve, ha a körülmények változására tekintettel a kötelezettség teljesítésének kikényszerítése nem indokolt; ilyen esetben, továbbá akkor, ha az ügyfél a kötelezettséget teljesítette, az utóvizsgálatot végzéssel megszünteti.

Összhang a Tptv. és az EUMSZ. rendelkezéseivel

- 157.A Tptv. 75. § alapján az eljáró versenytanács elsőként azt vizsgálta, hogy az FCSM kötelezettségvállalása alkalmas-e az előzetes álláspont szerint a vizsgált időszakra nézve megállapítani tervezett jogsértés jövőbeni megakadályozására, vagyis, hogy ezen magatartás tekintetében biztosított-e az FCSM magatartásának jövőbeni összhangja a Tptv., illetve az EUMSZ rendelkezéseivel.
158. Ebben a körben megállapítható, hogy azzal, hogy az FCSM vállalja, hogy a lakáscélú beruházások esetén a jelenleg alkalmazott egységár összegét a jövőben megemelni nem fogja és vállalja, hogy a vízigény számítás során annak meghatározását – egyezően az vizsgálati jelentésben és az előzetes álláspontban szereplőkkel – a KSH 2011-es népszámlálási adatai alapján nyert adatokkal összhangban határozza meg, maradéktalanul elegendő annak, hogy a jövőre nézve a víziközműfejlesztési hozzájárulás mértéke ne legyen eltúlzott.

A közérdek

- 159.A Tptv. 75. § alapján valamely kötelezettségvállalás elfogadásának másik feltétele, hogy annak révén biztosítható legyen a közérdek hatékony védelme. Ebben a tekintetben az eljáró versenytanács mindenekelőtt azt tartotta szem előtt, hogy az FCSM kötelezettségvállalásának elfogadása esetén haladéktalanul megszűnik a víziközműfejlesztési hozzájárulás túlzó árazású meghatározása (túlzó árazású

meghatározásának lehetősége), ami a fogyasztók számára jelentős mértékű előnynek minősül.

A nyilatkozat elfogadása mellett és ellene szóló körülmények

160. A kötelezettségvállalási nyilatkozat elbírálása során az eljáró versenytanács összhangban a Tptv. 75. §-ában foglaltban szereplő azon az általános kérdésen túl, hogy közérdek hatékony védelme biztosítható-e a kötelezés és a versenyfelügyeleti eljárás ekként történő megszüntetése révén, a kötelezettségvállalási nyilatkozat elfogadása mellett és ellene szóló körülményeket összességében értékelte, figyelemmel az érintett piac sajátosságaira.
161. Az eljáró versenytanács az elfogadás melletti körülményként vette figyelembe a kötelezettségvállalási nyilatkozat elbírálásakor azt, hogy nincs arról tudomása, hogy a GVH vagy más hatóság a GVH kötelezettségvállalási nyilatkozat tárgyában meghozandó döntésének meghozatalát megelőző öt évben azt állapította volna meg, hogy az eljárás alá vont megsértette a Tptv. vagy a Tptv.-hez szorosan kapcsolódó jogszabályok rendelkezéseit.
162. Az eljáró versenytanács az eljárás alá vont kötelezettségvállalási nyilatkozatának elfogadása mellett szóló körülmények között vette figyelembe azt is, hogy a kötelezettségvállalási nyilatkozat elfogadásának eredményeként módosuló gyakorlat magában hordozza annak a lehetőségét, hogy túlmutasson az adott ügyön, az átlagosnál erőteljesebben orientálja más víziközmű szolgáltatókat arra, hogy az általuk meghatározott víziközműfejlesztési hozzájárulás mértékét a tényleges vízfogyasztáshoz, illetve a felmerülő költségekhez igazítsák.
163. Az eljáró versenytanács megítélése szerint a kötelezettségvállalás teljesítése révén valószínűsíthetően kizárható az észlelt probléma megismétlődésének kockázata és a jövőbeni hatósági ármeghatározáshoz is egy jó (az eljárás alá vont által is elfogadott) alapot biztosít. Az eljáró versenytanács ezt is a kötelezettségvállalási nyilatkozat elfogadása mellett szóló körülményként vette figyelembe.
164. A kötelezettség vállalás elfogadása melletti érvként azonosította az eljáró versenytanács azt, hogy a víziközműfejlesztési hozzájárulás mértékének meghatározására nincsen releváns jogszabályi előírás, illetve a hozzájárulás mértékének meghatározása rendkívül komplex, területileg (földrajzi, szociális és társadalmi tényezők mentén) különböző, így nincsen egységes piaci gyakorlata.
165. A kötelezettségvállalási nyilatkozat elfogadása ellen szóló érvekként azonosította be az eljáró versenytanács azt a körülményt, hogy a vizsgált gyakorlat széles fogyasztói kört ért el, valamint azt, hogy az eljárás alá vont az eljárás befejező szakaszában, az előzetes álláspont ismeretében élt kötelezettségvállalási kérelemmel.
166. Mindezeket egybevetve az eljáró versenytanács az eljárás során feltárt valamennyi tény és körülmény, valamint az eljárás alá vont kötelezettségvállalási nyilatkozatainak tartalmának együttes mérlegelése után úgy ítélte meg, hogy a közérdek leghatásosabban az eljárás alá vont vállalásainak elfogadásával biztosítható, erre figyelemmel az eljáró versenytanács a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

XVII. Egyebek

167. A GVH hatáskörét a versenyfelügyeleti eljárásra a Tptv. 45. §-a, illetékességét a Tptv. 46. §-a állapítja meg.
168. Az eljárást befejező döntést a Tptv. 63. §-a (2) bekezdésének a) pontja szerint a vizsgálat elrendelésétől számított három hónapon belül kell meghozni; az ügyintézési határidő azonban ugyanezen szakasz (6) bekezdése szerint indokolt esetben két alkalommal,

egyenként legfeljebb két hónappal meghosszabbítható. A Ket. 33. §-a (3) bekezdésének c) pontja alapján a tényállás tisztázásához szükséges adatok közlésére irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő (a jelen eljárásban összességében 36 nap) az ügyintézési határidőbe nem számít be. Mindezekre tekintettel az ügyintézési határidő 2014. január 28-án telt le.

169. A végzés elleni jogorvoslati jogot a Tptv. 75. §-a (1) bekezdésének második mondata, illetve 82. §-a biztosítja.

Budapest, 2014. november 27.

dr. Kőhalmi Attila s.k.
előadó versenytanácsstag

dr. Ruzshtiné dr. Juhász Dorina s.k.
versenytanácsstag

Dr. Miskolczi Bodnár Péter s.k.
versenytanácsstag